

“Seyahat etmek, hayal gücümüzü gerçeklerle dengeler ve bazı şeylerin nasıl olduğunu düşünmek yerine onları görmemizi sağlar.” – S. Johnson

TEL AVİV GEZİ REHBERİ;

Tanah'a göre Yakup, ailesi ile göç ederken Yehova'nın meleği, insan silüetinde Yakup'a görünür. Ailesini nehrin karşısına taşıdıktan sonra Yakup, melek ile gün ağarınca kadar güreşir. Melek, Yakup'u yenemeyeceğini anlayınca ona, "Beni bırak, gün ağarıyor" der. Fakat Yakup, "Beni kutsamadıkça seni bırakmam" der ve kutsallık ister. Yakup mücadele eder ve nihayetinde Yehova'nın meleğini yener. O da Yakup'u Yehova'nın meleğini alt eden anlamına gelen "İsrail" ismiyle kutsar. Böylece Yehova tarafından Yakup'un adı artık İsrail olur. Bu nedenle Yakup'un soyundan gelenlere İsrailoğulları denir. Bu olaydan sonra Yakup, Mısır'a göçtüğünde sülalesi İsraililer olarak anılır. Günümüzde İsrail Devleti'nin ismi ise bu olaydan gelir. **(Wikipedia)**

I. Dünya Savaşı sonunda 2 Kasım 1917'de Büyük Britanya dışişleri bakanı Arthur Balfour'un girişimiyle Balfour Deklarasyonu süreci başlatıldı. Milletler Cemiyeti 1920 yılında, Filistin üzerinde İngiliz mandasını tanıdı. Bundan sonra kurulan bir Yahudi bürosu İngiltere nezdinde Yahudi haklarını temsil etmeye başladı. Bundan sonraki yıllarda Siyonistler dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış bulunan Yahudi topluluklarını -devlet kurabilmek için etkili bir nüfus oluşturmak gayesiyle- Filistin'e göçmeleri için ikna etme çabalarına girişti. Nazi Almanyası'nın 1930'lardan 1940'ların ortalarına kadar Yahudilere soykırım uygulamaya başlamasıyla Filistin'e büyük bir Yahudi göçü başladı. Filistin'deki Araplar bu göçe karşı koyduklarından İngiltere, Yahudi göçlerinin durdurulmasına karar verdi. Bunun üzerine Sion'a bağlı Askeri Yahudi Teşkilatı Hagana, Filistin'e göç konusunda İngiltere'nin aldığı bu kısıtlayıcı kararı protesto amacıyla silahlı terör eylemlerine girişti. Filistin yönetimi Nazi liderliği ile işbirliğine girişti. Bu amaçla Kudüs müftüsü Almanya'ya birçok ziyarette bulundu. Birleşmiş Milletler Paylaşım Planı (1947) Filistin'in kaybettiği topraklar (1946-2000) Filistin'e de gizli Yahudi göçleri düzenlenmeye başlandı. II. Dünya Savaşı'nın Müttefiklerin galibiyetiyle bitmesinden sonra, Filistin problemi son safhasına ulaştı. Britanya'dan daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin yardımını sağladıktan sonra, Filistin problemini Birleşmiş Milletler'e götürüp, problemin çözülmesini istedi. BM, Kasım 1947'de Filistin'in biri Yahudi öteki Arap olmak üzere iki devlet arasında paylaşılmasına karar verdi. Yahudiler bu kararı kabul ederken Araplar reddetti. Kudüs şehrine ise BM denetiminde milletlerarası bir bölge statüsü tanındı. Bu çözüm Arapları tatmin etmedi. Bu yüzden ilk İsrail-Arap savaşı olan İsrail-Filistin Savaşı başladı. 14 Mayıs 1948'de BM paylaşım planı uyarınca David Ben-Gurion tarafından İsrail Devleti'nin kuruluşu ilan edildi. 24 saat sonra, Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak orduları saldırıya geçerek İsrail topraklarına girdiler. 1949 yılının ilk aylarında BM nezdinde İsrail ile onunla savaşan Arap ülkelerinin her biri (o dönemden beri İsrail'le müzakere masasına oturmayı reddeden Irak hariç) arasında doğrudan müzakereler düzenlendi ve bunların sonucunda bir ateşkes anlaşması imzalandı. Anlaşma uyarınca sahil şeridi, Celile ve tüm Necef İsrail'e, Yehuda ve Samiriye (Batı Şeria) Ürdün'e, Gazze Mısır yönetimine ve Kudüs'ün ise Eski Şehir'in (Old Town) de dahil olduğu doğu kısmı Ürdün'e, batısı da İsrail'e bırakıldı. İsrail'in Filistinliler ile olan gerginliği ise sürmektedir. 2020'de Kudüs'ün yeni başkent olarak ilan edilmesi yeni bir gerginlik yaratsa da çoğu ülke bunu tanımamıştır. Günümüzde Kudüs'ün başkent olmasını resmî olarak tanıyan BM üyesi devletler Avustralya (Batı Kudüs), Rusya (Batı Kudüs), Çek Cumhuriyeti (Batı Kudüs), Honduras, Guatemala, Nauru ve Amerika Birleşik Devletleri'dir. **(Wikipedia)**

Tel Aviv-Yafa veya bilinen adıyla Tel Aviv, İsrail'in Akdeniz kıyı şeridinde, Guş Dan metropolünde bulunan 451.523 nüfuslu bir şehirdir. Ülkenin finans ve teknoloji merkezidir. Birçok ülke Tel Aviv'i İsrail'in başkenti olarak tanımakta ve elçilikler Tel Aviv'de bulunmaktadır. Doğu Kudüs, İsrail'in bir

parçası sayılırsa, Tel Aviv ülkenin Kudüs'ten sonra ikinci en kalabalık şehridir; sayılmaz ise Tel Aviv, Batı Kudüs'ten önceki en kalabalık şehirdir. Yüzölçümü yaklaşık olarak 51,8 km2 kadar olan şehir, üç milyonluk Guş Dan metropolündeki en kalabalık ve en geniş kenttir. Kentin yönetimini Tel Aviv-Yafa belediyesi üstlenmekte olup, kentin şu anki belediye başkanı Ron Huldai'dir. Tel Aviv, 1909 yılında liman kenti Yafa'nın bitiminde kuruldu. Zamanla büyüyen Tel Aviv, Yafa'dan ayrılmaya başladı. Bu dönemde bölgede özellikle Filistin Arapları yaşamaktaydı. İsrail'in bağımsızlığından iki yıl sonraki 1950 yılına gelindiğinde Tel Aviv ve Yafa aynı belediyeye bağlandı. 2003 yılında ise kentteki Beyaz Kent, UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne alındı. Tel Aviv'de yaşayanlara Tel Avivim denir. Tel Aviv küresel bir kenttir. İsrail'in ekonomik olarak merkezi olan kent ayrıca İsrail Borsası'na da ev sahibidir. Ayrıca şehirde birçok şirket ve araştırma merkezleri bulunur. Bunların dışında turistik bir kent olan Tel Aviv'de onlarca plaj, bar, kafe ve market yer alır. Kentin lakabı, sürekli akan trafiği ve sürekli açık olan mağazaları nedeniyle "uyumayan Akdeniz şehri" olarak anılır. Bir finans, sanat ve iş merkezi olan Tel Aviv, Orta Doğu'nun en büyük ikinci kent ekonomisine sahiptir. Öyle ki, dünya küresel kentler sıralamasında birçok kenti geride bırakarak kırk ikinci sıraya yerleşmiş durumdadır. Yine bölgedeki en pahalı kent olan Tel Aviv, tüm dünyadaki on dördüncü pahalı bölgedir. New York'ta yaşayan gazeteci David Kaufman, şehri Akdeniz'in yeni başkenti olarak tanımladı. 2010 yılında Kight Frank'ın yaptığı Dünya'nın şehirleri anketinde 34. oldu. 2011 yılında Lonely Planet gezi rehberi tarafından, Tel Aviv, favori şehirler arasında 3. seçildi. National Geographic tarafından ise Tel Aviv Dünya'daki en iyi dokuzuncu kumsal şehri olarak seçildi. Tel Aviv, düzenli olarak Dünya'nın en iyi LGBTİ şehirlerinden biri olarak seçilir. **(Wikipedia)**

ULAŞIM: Türkiye'den Tel Aviv'e ulaşmak için en kolay yöntem havayolu kullanmak. İstanbul Havalimanı ve Sabiha Gökçen Havalimanı'ndan; Türk Hava Yolları ve Pegasus Havayolları firmalarının direkt seferleri mevcut. Uçuş süresi ise yaklaşık 2 saat. Pegasus'ta bilet fiyatları aktarmasız tek yön 400-500 Türk Lirası civarında. Türk Hava Yolları'nda ise tek yöne fiyatlar 800-1000 TL arasında değişiyor. Avrupa'nın tüm ülkelerinden Tel Aviv'e direkt uçuş ile ulaşmanız mümkün. Örneğin Atina'dan Aegean Airlines ile aktarmasız olarak Tel Aviv'e gidebilirsiniz. Uçak seferleri ile alakalı detaylı bilgileri <https://www.skyscanner.com.tr/> adresinden öğrenebilir ve online olarak biletinizi satın alabilirsiniz.

İsrail'in uluslararası havalimanı olan Ben Gurion Havalimanı, şehir merkezinden yaklaşık 10 kilometre uzaklıkta bulunuyor. Havalimanından şehir merkezine ulaşmak için otobüs, tren, taksi ve dolmuş olmak üzere dört farklı alternatifiniz mevcut. Bunların içerisinde en mantıklı olan ise tren kullanmak. Havalimanının en alt katından bineceğiniz trenler ile yaklaşık 50 dakikalık bir yolculuk sonrasında şehir merkezinde yer alan Tel Aviv Savidor Center isimli durağa ulaşabilirsiniz. Bilet ücreti tek yön 13.5 Şekel. Eğer otobüsle gitmek isterseniz; terminalin dışına çıkıp bir üst kata çıktığınızda otobüs duraklarını göreceksiniz, burada bulunan bilgilendirme panolarından hangi otobüsün nereye gittiğini öğrenebilir ve size uygun olan otobüse binebilirsiniz. Otobüslerin tek yön bilet ücreti 6 Şekel. Havalimanından şehir merkezine taksi ile gitmek isterseniz yine çıkış kapısında göreceğiniz taksiler ile pazarlık yapabilirsiniz. İsrail vatandaşları şehir merkezine taksi ile 90-100 Şekel'e gidebiliyorken taksiciler turistlerden en az 200 Şekel talep ediyorlar. Pazarlık yaparak bu fiyatı 120-130 Şekel'e düşürebilirsiniz. Fiyatta anlaştıktan sonra taksici fiş kesiyor ve ödeme bu fişe göre yapılıyor, yani kazıklanma ihtimali yok. Ne kadara anlaşırınsanız ve fişte ne yazarsa, o kadar ödeyeceksiniz. Şehir merkezinden havalimanına gitmek için de aynı alternatifleri kullanabilirsiniz. Örneğin benim de konaklamış olduğum Abraham Hostel'de konaklırsanız, yürüyerek yaklaşık 20-25 dakikada tren istasyonuna ulaşabilir ve buradan trene binerek kolayca havalimanına gidebilirsiniz. En kötü ihtimalle taksiye biner ve sizi tren istasyonuna bırakmasını istersiniz. Eğer konakladığınız yere yakın otobüs durağı varsa, buradan havalimanına giden otobüslere binebilirsiniz.

Eğer Tel Aviv'e indikten sonra benim yaptığım gibi direkt olarak Kudüs'e geçmek isterseniz; ya en alt katta yer alan istasyondan trene binecek ya çıkış kapısında göreceğiniz minibüslere binecek ya da üst katta bulunan 485 numaralı otobüsü kullanacaksınız. Servislerin ücreti 70 Şekel, otobüslerin ücreti ise 16 Şekel. Yolculuk ortalama 1 saat sürüyor. Yalnız minibüs şoförlerine dikkat edin; ben Filistinli minibüs şoförü ile Kudüs'te bulunan hostelimin kapısına kadar bırakması karşılığında 70 Şekel ödemek için anlaştım ama şoför beni hem hostelime uzak bir konumda kalan Kudüs Şam Kapısı önünde bıraktı hem de benden zorla 80 Şekel ödeme aldı. İlk başta vermek istemedim ama çok çirkef birisi çıktı ve bağırıp çağırmaya başladı. Ben de daha ilk dakikadan 10 Şekel için problem yaşamayayım diye sineye çektim. Siz siz olun, ödeme konusunda işinizi garantiye alın. Trenler Ben-Gurion Havaalanı İstasyonu ile Kudüs Yitzhak Navon İstasyonu arasında çalışıyor ancak ilerleyen yıllarda Tel Aviv-Savidor Merkez İstasyonu ve Herzelia İstasyonu'nda da durması planlanıyor. Kudüs-Ben-Gurion Havalimanı arası yaklaşık 25 dakika, Kudüs-Tel Aviv (HaHagana İstasyonu) arası ise yaklaşık 45 dakika sürüyor.

Eğer Kudüs'e Tel Aviv şehir merkezinden gidecekseniz, iki farklı otobüs seçeneğiniz var. Birincisi; Tel Aviv Merkez Otobüs Terminali'nin 6. katında bulunan 603-607'den arası platformlardan hareket eden son durağı Kudüs Otobüs Terminali olan 405 numaralı otobüs. İkincisi ise merkez tren garının hemen önünde yer alan Tel Aviv Arlozoroff Otobüs Terminali'nden hareket eden ve son durağı Kudüs Merkez Otobüs Terminali olan 480 numaralı otobüs. Her iki otobüs de Şabat zamanında yani Cuma gün batımından Cumartesi gün batımına kadar hizmet vermiyor. Yolculuk yaklaşık 1 saat sürüyor, otobüsler her 10 dakikada bir hareket ediyor, tek yön bilet ücreti 18 Şekel ve gidiş-dönüş ise 30 Şekel. Otobüslerde wi-fi bulunuyor ve mola vermeden direkt olarak gidiyor. Kudüs'ten Tel Aviv'e yine aynı numaralı otobüsler gidiyor. "Tachana Mercazit" olarak bilinen Kudüs Otobüs Terminali şehir merkezine yakın bir konumda ancak yürümek istemezseniz tramvay ile kapısına kadar gidebilirsiniz. Kudüs Otobüs Terminali'nde 405 numaralı otobüsler 315 numaralı platformdan ve 480 numaralı otobüsler ise 316 numaralı platformdan hareket ediyor. Biletler otobüs kaptanından alınıyor ve derseniz kartla da ödeyebiliyorsunuz. Eğer Isic kartınız veya herhangi bir öğrenci kimliğiniz varsa mutlaka ibraz edin ve öğrenci indirimini isteyin. Tel Aviv Otobüs terminalinde inen bütün yolcular X-ray cihazından geçiyor ve çantalar aranıyor, aklınızda olsun.

Yukarıda da bahsettiğim üzere; Kudüs ile Tel Aviv arasında bir de hızlı tren hizmet veriyor. Tren şu anda sadece güney Tel Aviv'deki Hagana tren istasyonunda duruyor ancak yakında Savidor Merkez Tel Aviv tren istasyonuna, Tel Aviv'deki diğer istasyonlara ve Herzliyah'a uzatılacak. İki şehir arasındaki seyahat süresi trenle sadece 30 dakika sürüyor. Pazar-Perşembe arası 06:20-21:30 saatleri arasında, her iki saatte bir hareket ediyor. Cumartesi geceleri ise 21.50'den sonra hizmet veriyor. Şehir içinde toplu taşımaya ihtiyaç duyacağınızı sanmıyorum ancak olur da kullanmak isterseniz toplu ulaşım için otobüs, metro, dolmuş, tren ve taksi gibi her türlü seçenek mevcut. Metro ve otobüslerin tek kullanımlık bilet ücreti 5.90 Şekel ve eğer toplu taşıma kartı alırsanız bu ücret 5 Şekel'e düşüyor. Tel Aviv dümdüz bir şehir olduğu için toplu taşıma kullanmak yerine bisiklet veya Bird denilen elektrikli scooter'lardan kiralamanızı tavsiye ederim. Her ikisi için de şehrin birçok yerinde kiralama istasyonu görebilirsiniz. Elektrikli scooter'lardan aşağıda detaylı olarak bahsettim. Bisikletleri 30 dakika ücretsiz kullanabiliyorsunuz, 30 dakikanın sonunda herhangi bir istasyonda bir süre beklerseniz tekrar ücretsiz olarak kullanmaya devam edebilirsiniz. Bunun için önce günlük 17 Şekel kullanım bedeli ödemeniz gerekiyor.

KONAKLAMA: Diğer yazılarımda da belirttiğim üzere hem ucuz hem de eğlenceli bir ortama sahip olduğu için konaklama tercihim çoğu zaman hostellerden yana kullanıyorum. Sizlere de böyle yapmanızı tavsiye ederim. Ben gezilecek her yere yürüyerek kolayca ulaşabileceğiniz bir konuma

sahip olan **Abraham Hostel Tel Aviv** isimli hostelde kaldım. Bana göre bu şehirde konaklama yapabileceğiniz en güzel, tercih edilebilecek en iyi hostel burası. Kahvaltı da dahil olmak üzere her türlü imkanı mevcut, konumu güzel, ortamı eğlenceli ve en önemlisi de fiyatları oldukça uygun. Eğer konaklama planınız hostelde kalmaksa burayı tercih edebilirsiniz. Seyahatinizi daha düşük bütçeler ile tamamlamak istiyorsanız hostelin mutfağında yemeğinizi yapabilirsiniz. Odaları ve banyoları gayet temiz ayrıca güvenlikle alakalı da herhangi bir sorun yaşamazsınız. Gecelik ücreti yaklaşık 20 Euro ve sırt çantası ile gezenler için en ideal konaklama noktalarından birisi diyebilirim. Terasında güneşlenebilir veya içkinizi yudumlarırken hostelde kalan diğer gezginler ile kaynaşabilir, ortak alanında bardo oynayabilir, barda takılabilir veya minderlerde oturup internette sörf yapabilirsiniz. Tavsiye edebileceğim diğer hostel ise **Hostel Florentine Backpackers**. Burası da yine eğlenceli bir terası, ortak alanı, mutfağı vs. olan temiz, fiyatı uygun ve konum itibari ile de her yere yakın olan bir hostel. Burayı beğenmemişseniz veya şehir merkezine yakın başka bir yer olsun diyorsanız; diğer hostel seçeneklerini <https://www.hostelworld.com/> adresinden, otel ve apart seçeneklerini ise <https://www.booking.com/index.tr.html> adresinden kontrol edebilirsiniz. Eğer arkadaş grubunuz ile gidecekseniz kesinlikle apart daire kiralamanızı öneririm ki zaten 3-4 kişilik gruplar halinde gelen herkesin tercihi bu yönde oluyor. Eğer hostelde konaklamak size göre değilse ve yıldızlı otellerin ücretlerine de bütçeniz yetmiyorsa, <https://www.airbnb.com.tr/> adresini kullanarak da kiralık evlere bakabilir ve rezervasyon yapabilirsiniz.

YEME-İÇME: Orta Doğu mutfağı denilince akla iki lezzet gelir; humus ve falafel. Aslında her ikisinin de çok daha iyilerini Kudüs'te bulabilirsiniz ancak Tel Aviv'de de lezzeti hafife alınmayacak mekanlar yok değil. Humus ve falafel yiyebileceğiniz en iyi adresler; Old Jaffa Bölgesi'nde yer alan **Abu Hassan** ve Dizengoff Meydanı'na birkaç dakikalık yürüme mesafesinde bulunan **HaKosem**. Bu restoranlardan Abu Hassan aslında bir humus lokantası ki zaten adı da Abu Hassan Hummus. HaKosem'e kıyasla daha salaş bir ortama sahip; bildiğiniz esnaf lokantası gibi diyebilirim. Lezzet olarak da fena değil. Humus yanında patil ekmek (bazlama), sos, soğan ve patates kızartması ile servis ediliyor. Dilerseniz yanına içecek olarak limonata sipariş edebilirsiniz. Eğer falafel yemek istiyorsanız gitmeniz gereken adres kesinlikle HaKosem olmalı. Burada hem falafel hem humus hem de döner yiyebilirsiniz. Daha modern bir tasarıma sahip, elektronik veya rock müzik eşliğinde falafel yiyebileceğiniz bir yer. Her ikisinde de günün hangi saatinde giderseniz gidin acayip bir turist yoğunluğu göreceksiniz, yani sıra bekleyeceksiniz. Fiyatlar oldukça makul; 50 Şekel gibi bir fiyata karnınızı tıka basa doyurabilirsiniz. Bunların haricinde Tel Aviv'in bir de Tarama denilen mezesi meşhur. Tarama dedikleri şey aslında bildiğimiz havyar; sazan veya alabalık yumurtaları kullanılarak yapılan bir meze çeşidi. Bunu da liman bölgesinde yiyebilirsiniz.

Eğer sokak lezzetlerini seven biriyseniz, Tel Aviv sizi boş çevirmeyecektir. Özellikle **Carmel Market**'te göreceğiniz yemek tezgahlarına kesinlikle göz gezdirmelisiniz. Daha iyisi yok mu? Elbette var, **Sarona Market!** Burası benim Tel Aviv'de en çok sevdiğim yerlerden birisi. Aşağıda detaylıca bahsettim ancak özetlemek gerekirse; içerisinde onlarca farklı ürün tezgahı, şarap mağazası ve yemek standı göreceğiniz, 5-6 katlı bir kapalı pazar alanı. Yeme-içme ile alakalı aradığınız birçok şeyi bir arada bulabileceğiniz müthiş bir yer. Suşi, hamburger, pizza, sosis, et, tavuk... Ne ararsanız var. Tel Aviv'de yemekler genellikle restoranlarda değil kafelerde yeniliyor zira Tel Aviv'de kafe kültürü çığır açmış durumda. Şehrin tüm popüler caddelerinde yan yana sıralanmış kafeleri görebilir ve muhteşem lezzetler tadabilirsiniz. İsrail hem bir Akdeniz hem de bir Orta Doğu ülkesi olduğu için her iki tarafın da mutfağından etkilenmiş. Özellikle Yafa Limanı bölgesinde harika deniz mahsulleri tadabilirsiniz. Geçtiğimiz 10 yıla kadar dışarıya kapalı olan İsrail mutfağı, ünlü İsraili şef Meir Adoni öncülüğünde yeni nesil şefler ile adeta atağa geçmiş durumda. Meir Adoni'ye ait **Catit**, **Mizlaia** ve **Blue Sky** isimli restoranlarda ünlü şefin elinden çıkan yemekleri yeme şansını bulabilirsiniz. Apartmanların arasına

sıkışmış, farklı konsepti ile kendine çekmeyi başaran **Dallal Restaurant** da yine leziz yemekler yiyebileceğiniz şık bir mekan. Daha kalburüstü bir restoran arıyorsanız, gitmeniz gereken adres kesinlikle **Messa** olmalıdır. Tel Aviv'in en şık, en elit restoranlarından birisi. İsrail mutfağını kelimenin tam anlamıyla yakından görmek ve şehrin en kaliteli etlerini oldukça keyifli bir ortam eşliğinde yemek istiyorsanız **HaSalon** isimli restoran tam size göre. Sarona Market'in hemen yanında göreceğiniz **Claro** isimli restoran, Tel Aviv şehrinin en iyilerinden birisi. Claro mutlaka ilk seçeneklerinizden birisi olmalı. Deniz ürünleri ve et yemeklerinin haricinde Tel Aviv'in en iyi hamburgerlerini de yine Claro'da yiyebilirsiniz. Ocakbaşı konseptine benzer bir şekilde mutfak tezgahında, usta şeflerin pişirmelerini seyrederek yemeğinizi bekleyeceğimiz bir restoran düşünün. Tarihi bir binada, hatta mağara içerisinde yer alan **Yoe'zer Wine Bar**, Tel Aviv şehrinde en kaliteli şarapları tadabileceğiniz en kaliteli mekanlardan birisi. Charles Clore Beach isimli plajın kıyısında yer alan **Manta Ray**; yemeğinizi deniz manzarası eşliğinde yiyebileceğiniz en iyi restoranlardan birisi. Hem meze hem de deniz mahsulü konusunda oldukça başarılı bir sahil restoranı. Otantik ortamı ile müşterilerini kendine bağlayan bu şarap evi kesinlikle uğramanız gereken adreslerden. Eğer siz de craft bira sevenlerdenseniz; yaklaşık 100 farklı çeşit bira tadımı yapabileceğiniz **Beer Bazaar** şehrin en iyi butik biracısı. İki sokak başında yer alan corner ve birisi mekan olacak şekilde üç farklı şubesi mevcut.

ALIŞVERİŞ: Tel Aviv'de her bütçeye ve her zevke hitap eden alışveriş alternatifi bulabilmeniz mümkün. İsterseniz kapalı alışveriş merkezlerini, isterseniz de sokak pazarlarını, bit pazarlarını ve alışveriş caddelerini tercih edebilirsiniz. Eğer mağaza alışverişi yapmayacaksanız, tezgahlardan yapacağınız her türlü alışverişlerinizde pazarlık yapmayı sakın unutmayın. Şehrin en popüler alışveriş merkezi, gezilecek yerler bölümünde de bahsedeceğim **Dizengoff Center**. Aynı ismi taşıyan cadde üzerinde göreceğiniz ve caddenin iki tarafına konumlanan bu alışveriş merkezi hem konum hem de sahip olduğu mağaza sayısı itibarıyla şehrin en fazla tercih edilen alışveriş merkezi olma unvanına sahip. Şehrin merkezinde yer aldığı için ulaşımı oldukça kolay. Yine şehir merkezinde bulunan **Ramat Aviv Mall** ve **Azrieli Mall** isimli alışveriş merkezleri de her türlü alışveriş ihtiyacınızı büyük ölçüde karşılayabilecek kapasitede. Eğer daha üst segment bir alışveriş merkezi olsun diyorsanız, şehir merkezinin biraz dışında kalan ve Tel Aviv'in en büyük plazası olan **Kikar HaMedina** isimli dev kompleks içerisinde dünyaca ünlü lüks markalara ait mağazaları bulabilirsiniz. Eğer aradığınız bir alışveriş merkezi değilse; yine gezilecek yerler bölümünde de detaylıca bahsedeceğim **Neve Tzedek**, **Florentin** ve **Nahalat Binyamin** isimli semtler, özellikle butik alışveriş yapmak isteyenlerin ilk tercihi oluyor. Nahalat Binyamin Caddesinde kurulan, el yapımı ürünlerin satıldığı tezgahlara mutlaka göz gezdirmelisiniz. Pazar alışverişi yapmak isteyenlerin ilk adresi, şehir merkezine oldukça yakın bir konumda bulunan **Carmel Market** olmalıdır. Bu pazardan da aşağıda detaylı olarak bahsettim; taze meyve sebze, kuruyemiş, baharat, hediyelik eşya, elektronik ürün, kıyafet vs. Yani ne ararsanız var. Aynı şekilde bir sokak pazarı olan **Bezalel Market** de ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetecektir. Eğer ikinci el veya antika merakınız varsa, Old Jaffa bölgesinde bulunan **Old Jaffa Flea Market** yani bit pazarını ve Neve Tzedek bölgesinde kurulan ikinci el eşya pazarını mutlaka görmelisiniz. **Rotschild Bulvarı**, **Dizengoff Caddesi** ve **Sheinkin Caddesi**, Tel Aviv şehrinin en ünlü alışveriş caddeleri diyebilirim. Bu caddelerin üzerinde hem dünya markalarına ait hem tasarım ürünler satan onlarca butik mağaza göreceksiniz. Bu caddelerde sadece mağazalar değil, aynı zamanda leziz yemekler yiyebileceğiniz restoranlar, keyifli vakit geçirebileceğiniz kafeler, hediyelik eşya dükkanları ve eğlence mekanları da yer alıyor. Son olarak; benim Tel Aviv'de vakit geçirmekten en fazla keyif aldığım yerlerden birisi olan **Sarona Market**, görmeden dönmeyin diyebileceğim bir adres. Gezilecek yerler bölümünde de anlattım; içerisinde fast food stantları, kuruyemiş, baharat, peynir tezgahları, şarap mağazaları vs. bulunan müthiş bir kompleks. Her bütçeye uygun seçenekler mevcut, hiçbir şey almayacak bile olsanız mutlaka içeride bir tur atmalısınız.

GECE HAYATI: Tel Aviv, hiç kuşkusuz Orta Doğu'da gece hayatı en hareketli olan şehir. Dört bir tarafına yayılmış halde onlarca gece kulübü, bar, pub ve konser salonları yer alıyor. Özellikle hafta sonları insanlar sabahın ilk ışıklarına kadar eğlendikleri için Tel Aviv'e **Laila Lavan** yani Beyaz Geceli Şehir deniliyor.

1. HaOman 17: Tel Aviv'in en büyük, en popüler ve en kaliteli gece kulübü. Canlı müzik gruplarının sahne aldığı, DJ'lerin performans sergilediği, ünlü sanatçıların konser verdiği, her hafta farklı konseptlere sahip partilerin düzenlendiği, dans şovlarının yapıldığı efsane bir mekan. Kudüs'te de bir şubesi bulunan Haoman 17, birçok kez dünyanın en iyi gece kulüpleri listesinde yer almış. İsrail'in en ünlü DJ'i olan ve Madonna ile remixler yapan Dj Offer Nissim sadece bu mekanda sahne alıyor.

2. Kuki Alma: Duvarlarına yapılan eğlenceli graffitiler ile daha ilk andan itibaren kendini sevdiren ve sanatla eğlenceyi harmanlayan Kuki Alma, şehrin ikinci en popüler gece kulübü. Üstü açık bir labirent gibi tasarlanan mekanın her bir bölümünde farklı tarza sahip müzikler çalınıyor. Tel Aviv'in sadece en gözde dans mekanlarından birisi değil aynı zamanda kokteylleri ve enfes yemekleri ile de ün salmış durumda. Dünyaca ünlü DJ'lerin sahne aldığı ayrıca Cuma ve Cumartesi günleri efsane partilerin düzenlendiği bir mekan. Giriş ücreti yok, alkol fiyatları ortalamanın üzerinde.

3. The Block: Tel Aviv'in eski merkez otobüs terminalinin yakınında, ideal olmayan bir konumda olmasına rağmen, elektronik müzik sevenler için en iyi ve en doğru adres. İsrailli ve dünyanın dört bir yanından gelen ünlü DJ'lerin sahne aldığı oldukça popüler bir mekan. İnanılmaz bir ses sistemine, üç dans pistine ve ayrı bir sigara salonuna sahip. Giriş ücretli ve alkol fiyatları ortalamanın üzerinde.

4. The Zone: İsterseniz oturup barda yemek yiyin, isterseniz dans edin, isterseniz de müzik performanslarını dinleyin. Her şekilde eğlenmenizi sağlayacak tüm olanaklara sahip bir mekan. Yerli ve yabancı sanatçıların sahne aldığı The Zone; dans gösterilerine ve başta Brezilya temalı farklı konseptlere sahip ilginç partilere, özellikle reggae performanslarına ev sahipliği yapıyor. Giriş ücreti yok ancak locada takılmak isterseniz veya tematik partilere katılmak isterseniz ücretler 50-100 Şekel arasında değişiyor.

5. Lima Lima: Tel Aviv'in en eşcinsel dostu mekanlarından birisi. Rothschild Bulvarı'na yakın bir konumda yer alan Lima Lima; iç ve dış mekanlarına yerleştirilen palmyeler ve diğer bitkiler ile adeta Miami benzeri bir hava taşıyor. Latin partileri ile ün salan mekanda Pazartesi gecesi eşcinsellere, Çarşamba gecesi elektronik müzik sevenlere ve hafta sonları ise tematik partilere ayrılmış.

6. Levontin 7: Burası sadece bir kulüp değil, aynı zamanda yeni ortaya çıkan yerel sanatçıların ve DJ'lerin benzersiz etkinliklerine, konferanslarına, kültürel etkinliklerine ve performanslarına ev sahipliği yapan bir performans alanı. Aynı zamanda ünlü bir vegan pizza restoranı. Kulübün en hayranlık uyandıran özelliği; 100 veya daha az konuk için gece performanslarının sergilendiği samimi sahnesi ve İndie'den Gotik'e kadar çok çeşitli ses ve müzik tarzlarının duyulabileceği büyük dans pisti. Giriş ücreti yok ancak gösteri olan günler bilet almak zorunlu.

7. Desire Bar: Tel Aviv'in şüphesiz en eğlenceli mekanlarından birisi. Konsept olarak aslında bir karaoke bar ancak aynı zamanda şehirde Drag Show (kadın kostümü giyen erkekler tarafından yapılan şov) izleyebileceğiniz ve quiz gecesi yapılan tek mekan diyebiliriz. Sadece bunlar değil aynı zamanda popüler grupların ve DJ'lerin de sahne aldığı ayrıca sabahın ilk ışıklarına kadar dans edebileceğiniz bir adres. İçeride sigara içilmeyen ender mekanlarından birisi. Her hafta sonu gösteri olduğu için hafta sonları giriş ücreti 50 Şekel.

8. Beit HaAmudim: Nachalat Binyamin bölgesinde, bir Bauhaus binasında yer alan, küçük ama oldukça popüler bir caz ve blues kulübü. Samimi bir alanda büyüleyici gece canlı performansları ile hem yerel halkı hem de turistleri kendine çekmeyi başarıyor. Sahne performansları gece 02.00'a kadar sürüyor. Hem sanatçılar hem de müşteriler oturaklı, ağır başlı insanlardan oluştuğu için içeride oldukça saygılı bir ortam oluyor. Caz müzik eşliğinde yiyebileceğiniz vegan yemeklerin ücreti direkt olarak sahne alan sanatçıya gidiyor. Carmel Pazarına çok yakın bir konumda ve giriş ücretli.

9. Radio EPGB: Shadal Street 7 numaranın bodrum katında yer alan mekan, hafta içi bile sabahın erken saatlerine kadar süren partilere ev sahipliği yapıyor. Mekanda çalınan müzik, İsrail hip-hop'undan deep house müziğine kadar geniş bir yelpazeye sahip. Underground bir mekan olmasına rağmen gayet samimi bir ortamı var. Giriş ücreti yok.

10. Havana Club: Azrieli Kuleleri yakınlarında yer alan Havana Club'da; Salsa, Bachata ve Kizomba konusunda uzmanlaşan eğitmenler, dans pistinde şovunuzu yapmanız için seviyenize, yeteneğinize ve yatkınlığınıza göre farklı hareketler öğretiyorlar. Yani burası hem bir dans okulu hem de bir gece kulübü. Küba atmosferine sahip mekanda Cumartesi geceleri canlı partileriyle adeta bir Samba şovuna dönüşüyor.

11. Teder.Fm: Burası tam anlamı ile bir eğlence mekanı değil ama yine de mutlaka görülmesi gereken bir yer. Eski bir pasajın tam ortasında yer alan bir avluya yayılan mekanda dilerseniz çay, kahve, nargile vs. içebilir dilerseniz de haftanın belirli günlerinde düzenlenen muhteşem canlı müzik performanslarına dahil olabilirsiniz. Sadece bu kadarla sınırlı değil, Teder.Fm aynı zamanda muhteşem pizzalar yiyebileceğiniz bir mekan. Yine belirli günlerde düzenlenen özel performanslar, film geceleri ve ikinci el pazarı da Teder.Fm'i mutlaka ziyaret etmeniz gereken bir adres yapıyor.

12. Spicehaus (Jaffa Perfume Company): Burası şehrin en kaliteli konsept mekanlarından birisi. Adına "kokteyl eczanesi" deniliyor çünkü şurup şişelerinin içinde kokteyl servis ediliyor. Sadece şurup şişesi değil aynı zamanda beher glass, balon joje, deney tüpü vs. içerisinde de kokteyl oluyor. Barmanler eczacı gibi giyiniyor ve tabelasında da "The East Jaffa Perfume Company" yazıyor.

13. Sputnik: Burası bir gece kulübü veya bar değil, geniş bahçeli bir kafe. Arkadaşlarınızla oturup sohbet edebileceğiniz, craft biralar deneyebileceğiniz ve soft müzikler ile rahatlayabileceğiniz hoş bir mekan. 22.00-01.00 saatleri arasında hizmet veriyor ve özellikle hafta sonları oldukça kalabalık oluyor, bu yüzden erken gitmeniz de fayda var.

14. Imperial Cocktail Bar: Benzerlerini ancak Londra, Paris, New York gibi metropollerde görebileceğiniz, şehrin kaliteli kokteyl barı. Yüzlerce çeşit kokteyl sunulan ve birçok ödül kazanmış nezih bir mekan. Asya ve Kolonyal mutfağına kadar dünya lezzetlerine sahip geniş bir menüsü ve swing cazından Rock n'Roll'a kadar efsane bir repertuarı var. 18:00-20:00 saatleri arasında içecekler yarı fiyatına satılıyor.

15. Speakeasy: Tel Aviv'in en güzel teras barlarından birisi. Kokteylinizi yudumlarken soft müzikler dinleyebileceğiniz, üst açık nezih bir mekan. Rustik ampuller ile aydınlatılan mekanın loş bir ortamı, otantik bir havası var. Daha sakin bir yer arayanlar için ideal.

TEL AVİV GEZİLECEK YERLER

Tel Aviv özelinde sizlere İsrail ile alakalı vereceğim en önemli tavsiye; tüm önyargılarınızı bir kenara bırakmanız ve tamamen gezip görmek ve öğrenmek için İsrail'e seyahat etmeniz olacaktır. Dünyanın birçok farklı yerine hiç düşünmeden seyahat etmiş birisi olarak İsrail'e gideceğim dönem ben de birçok kişi gibi önce bir durup düşündüm. Her ne kadar modern bir şehir olsa da sonuçta İsrail her

daim kaosun eşiğinde olan bir Orta Doğu ülkesi. Elbette Tel Aviv Kudüs'e kıyasla çok daha sakin çok daha huzurlu bir ortama sahip ancak yine de insan olası bir Hamas saldırısından çekinmiyor değil. Kudüs ile alakalı olan kısımdan Kudüs Rehberi'nde detaylıca bahsedeceğim o yüzden bu rehberin konusu olan Tel Aviv'den konuşalım.

Tel Aviv seyahati daha ilk dakikadan gergin başlıyor ancak dönüş yoluna geçtiğiniz zaman o ana kadar yaşadığınız bütün olumsuzluklar hafızanızdan silinmiş, onların yerini ömür boyunca hatırlayacağınız oldukça eğlenceli anlar alacaktır. İsraililer aşırı eğlenceli, samimi ve dürüst insanlar ayrıca Türklerle de hiçbir problemleri yok. Bizim halkımızın büyük çoğunluğunun yaptığı gibi hükümetler arasında geçen olumsuz diyaloglardan dolayı kimseye kin beslemiyor, düşmanlık etmiyorlar. Elbette beş parmağın beşi bir değil ancak genel olarak İsraililer siyasetten uzak duruyor ve sadece günü yaşıyorlar. Tel Aviv'e gideceğiniz uçağın kapısına geldiğinizde ekstra bir güvenlik kontrolüne tabi olacaksınız. Çantanız boşaltılacak ve üzerinizden numune alınarak test edilecek. Bu durum bile daha ilk dakikadan sizi germeye başlayacaktır ancak sakin olun ve bütçesinin neredeyse %40'ını savunma sanayisine harcayan bir ülkeye gidiyor olduğunuzu hatırlayın. Tel Aviv'e indikten sonra bu gerilim devam edecek çünkü görevliler daha pasaport kontrolüne dahi girmeden yolcuların arasından gözlerine kestirdiklerini sorgu odasına götürecekler. Bu ayıklamadan yırttığınızı farz edelim, pasaport kontrolüne gelip pasaport polisi ile konuştuğuktan sonra da sorgu odasına yönlendirilebilirsiniz. Her türlü durumda sakinliğinizi koruyun, sorulara makul cevaplar verin ve güler yüzlü olun. Unutmayın; siz oraya vize alarak gittiniz, bir turist olarak tüm yükümlülüklerinizi yerine getirdiniz ve sizi şüpheli yapacak herhangi bir durumunuz yok. Yani bu da demek oluyor ki sizi biraz terlettikten sonra öyle ya da böyle pasaportunuza damgayı basacak ve iyi günler deyip sizi Tel Aviv'e doğru uğurlayacaklar. Tel Aviv şehir merkezine ulaşıp hostelinize veya otelinize yerleştikten sonra sizden iyisi yok. Hemen karnınızı doyurun ve şehri keşfetmeye başlayın. Zaten küçük bir şehir olduğu için her yere yürüyerek kolayca ulaşabilirsiniz. Tel Aviv dümdüz bir şehir; kendinize bir gezi rotası yapın ve sırasıyla görmek istediğiniz yerleri ziyaret edin. Yukarıda bisiklet ve scooter ile kiralama ile ilgili detaylardan bahsettim ancak yürüyerek bile gezecek olsanız kesinlikle zorlanmayacak ve yorulmayacaksınız. Ben gezmeye Old Jaffa yani Yafa Bölgesi'nden başladım ve Tel Aviv Rehberi'ni de buna göre hazırladım. Sizlere de Yafa'dan başlamanızı tavsiye ederim çünkü gezilip görülecek yerlerin büyük çoğunluğu ya Yafa Bölgesi'nde ya da bu bölgenin etrafında yer alıyor. Yafa'yı gezdikten sonra sahil kenarında mis gibi deniz havası eşliğinde keyifli bir yürüyüş yapın ve Carmel Market civarına, ardından da Dizengoff Bölgesi'ne yürüyün derim. İsrail genel olarak pahalı bir ülke bu yüzden alışveriş yapmayı, iyi restoranlarda yemek yemeği ve iyi otellerde konaklamayı düşünüyorsanız sağlam bir bütçe ile gitmelisiniz. Eğer düşük bütçeli bir seyahat planlıyorsanız özellikle konaklama, alışveriş ve gece hayatı ile alakalı harcamalarınızı minimum seviyede tutmanızı tavsiye ederim. İyi bir planlama ile Tel Aviv'i 4 günde bitirebilirsiniz ancak sindire sindire gezmek istiyorum ve zaman problemim de yok diyorsanız bir hafta takılın; denizin, deniz mahsullerinin ve gece hayatının tadını çıkarın.

1. Tarihi Yafa Bölgesi (Old Jaffa - Yafo): Tel Aviv seyahatinizin ilk durağı olması gereken, Yafo olarak da bilinen Yafa Bölgesi tam anlamı ile şehrin göz bebeği. Neredeyse 10 bin yıllık bir geçmişe sahip olan ve mitolojik hikayelere de konu olan bu semt, dünyanın bilinen en eski limanlarından birisine ev sahipliği yapıyor. Tıpkı liman gibi antik Yafa semti de dünyanın en eski yerleşim yerlerinden. 16. yüzyılda Osmanlı hakimiyetinde kalmış ve 1950 yılında tamamen İsrail'in topraklarına katılarak adı Tel Aviv-Yafo olmuş. Son yıllarda yürütülen politika gereği Yafa Bölgesi'nde daha fazla konut inşa edilmesine izin verilmiyor. Konutların yerini müzeler, sanat galerileri, sergi alanları, restoranlar, kafeler ve kültürel etkinlikler dolduruyor. Bu yüzden şehrin en eski bölgesi olduğu kadar en entelektüel bölgesi olma unvanına da sahip. Sadece Yafa Bölgesi'nde dahi gezip görebileceğiniz onlarca adres mevcut, bu yüzden Yafa'ya fazlaca vakit ayırmanızı öneriyorum. Turistler kadar Tel

Aviv'de yaşayanların da özellikle hafta sonları gelmeyi ve vakit geçirmeyi sevdikleri bir yer çünkü deniz, temiz hava, manzara, sanat, müzik, yemek, alışveriş, eğlence yani ne ararsanız var. Dilerseniz tasarım ürünler satan butik mağazalardan derseniz de şehrin en ünlü pazarı olan Yafa Bit Pazarı (Jaffa Flea Market) 'dan alışveriş yapabilirsiniz. Canlı müzik yapılan kafelerde takılabilir, özellikle Yunan müziği eşlinde dans edip leziz deniz mahsulleri yiyebileceğiniz balık restoranlarında akşam yemeği yiyebilir, ülkenin ünlü sanatçılarına ait eserlerin sergilendiği galerileri gezebilir, deniz kenarında oturup temiz havaya doyabilir veya oldukça mistik bir atmosfere sahip tarihi dar sokaklarda kaybolabilirsiniz.

Yafa Bölgesinde Görülmesi Gereken Noktalar;

- **Abdülhamid Han Saat Kulesi (Jaffa Clock Tower):** Yafa Bölgesi'ne geldiğinizde sizi, İsrail'de Osmanlı döneminde dikilmiş 7 saat kulesinden birisi olan Abdülhamid Han Saat Kulesi karşılayacaktır. 1900-1903 yılları arasında, Osmanlı Sultanı II. Abdülhamid'in hükümdarlığının 25. yıldönümü şerefine inşa edilen bu kulenin haricinde Safed, Akka, Nasıra, Hayfa, Nablus (Batı Şeria) ve Kudüs'e de birer saat kulesi dikilmiş. Yafa Saat Kulesi antik şehir olan Tel Aviv'e bağlı Yafa'nın kuzey girişinde, Yefet Sokağı'nda bulunuyor. Kireç taşından yapılmış kulede iki adet saat ve bir de 1948 Arap-İsrail Savaşında ölen İsraililerin anısına plaket yer alıyor. Kule dikilmeden önce üzerinde bulunduğu meydan 19. yüzyılda hükümet binalarının, ekonomi merkezlerinin ve ulaşım bağlantılarının bulunduğu önemli bir mekanmış. Mahmudiye Camii'ye giden yolda bulunan polis karakolunun yerine dikilen saat kulesi kireç taşından yapılmış. 1965'te restore edilen Yafa Saat Kulesi'ne yeni saatler konulup Yafa'nın tarihini anlatan, Arie Koren'in renkli cam mozaikleri eklenmiş. Uzun bir süre bakımsız kalan saat 2001'de gece ışıkları eklenerek tekrar restore edilmiş.

- **Mahmudiye Camii (Mahmoudiya Mosque):** Saat kulesinin hemen karşısında göreceğiniz Mahmudiye Camii, şehrin en büyük ve en önemli camisi konumunda. İki büyük avlu etrafında düzenlenmiş bir bina kompleksinden oluşan camiye ait binalar, kapılar ve avlular; 18. ve 19. yüzyıllarda Filistin Osmanlı yönetimi altındayken farklı zamanlarda inşa edilmiş. Mahmudiye Camii'nin ilk inşaatının 1730 yılında vali Şeyh Muhammed el-Halil'in emriyle yapıldığı sanılıyor. Caminin güney duvarına gömülü olan sebül, 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başlarında Akka valisi Süleyman Paşa'ya tarafından yaptırılmış. Mevcut caminin büyük bir bölümü ise 1812 yılında Osmanlı'nın Gazze ve Yafa valisi Muhammed Abu-Nabbut tarafından yaptırılmış. Caminin batı kısmında yer alan ana avlu, revaklar ve iki büyük sığ kubbeye örtülü büyük dikdörtgen ibadethanesi ve ince minaresi ile kendisine has bir üsluba sahip. 20. yüzyılın başlarında, hükümet merkezi caminin doğusuna, antik surların hemen dışına taşınmış ve hükümet binasından camiye erişimi kolaylaştırmak için caminin doğu duvarına saat kulesi meydanına bakan yeni bir kapı yapıldı. "Valilerin Kapısı" olarak adlandırılan kapı, 17. yüzyılda Kudüs'te Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılan Sultan Süleyman Sebili ile aynı tasarıma sahip. Günümüzde caminin dış duvarları büyük ölçüde dükkanlarla gizlenmiş ancak hemen karşısındaki tepeye çıktığınızda kubbeleri görebilirsiniz.

- **Al-Bahr Camii (Al-Bahr):** Tıpkı Ortaköy Yeni Camii gibi dünyanın en güzel konuma sahip camilerinden birisi olarak kabul edilen Al-Bahr Camii, tüm dillerde Deniz Camii anlamına geliyor. Yafa Sahili'nde, HaAliya HaShniya Caddesi üzerinde yer alan cami, 1675 yılında yani Osmanlı Dönemi'nde inşa edilmiş. Tek minaresi, kubbesi, kitabesi ve işlemleri ile Osmanlı cami mimarisinin özelliklerini yansıtan bir yapı. Akdeniz'e yakınlığı nedeniyle daha çok balıkçılar, denizciler ve Yafa sakinleri tarafından kullanılmış. İsrail'de ayakta kalmayı başaran birkaç camiden birisi olan Deniz manzaralı tarihi Al-Bahr Camii, Yafa Bölgesi'nde kesinlikle görmeniz gereken noktalardan diyebiliriz.

- **Hasan Bek Camii (Hasan Bey Mosque):** Osmanlı Valisi Hasan Bey tarafından 1916 yılında yaptırılan cami, Hasan Bey'in Arap sahibinden kendi parası ile satın aldığı arsa üzerine inşa edilmiş. 1948 Arap-Yahudi Savaşı'nda caminin minaresi, İngilizlerin çekilmesinden önceki aylarda Arap keskin nişancılar tarafından Tel Aviv ve Manshiya'daki Yahudi güçlerine ateş etmek için kullanılmış. Neve Tzedek Mahallesi ile Akdeniz arasında, Yafa yolu üzerinde yer alan otantik mimariye sahip camii; modern ve yüksek gökdelenler arasında adeta bir inci gibi parlıyor.

- **Abrasha Park:** Yafa Bölgesi aslında liman, dar sokaklar ve küçük bir tepeden ibaret. Tepe olduğu için birçok noktadan manzara izleme şansı bulabilirsiniz. Bu noktaların en güzeli en Abrasha Park. Bu park, çevresinde yer alan dört farklı bahçeden meydana geliyor. Parkın denize ve Tel Aviv'e bakan kısmı, insanların oturup manzara seyredebileceği şekilde düzenlenmiş. Siz de Yafa Bölgesi'ne gittiğinizde buradan enfes şehir ve deniz manzarasını seyretmeyi ve güzel fotoğraf kareleri yakalamayı unutmayın. Eğer yaz aylarında giderseniz öğle saatlerinde çok sıcak olduğunu ve gölgelik bulunmadığını bilmeniz gerekiyor, bu yüzden bence öğleden sonra gidin ve hatta yanınızda atıştırmalık götürüp manzara eşliğinde yiyin.

- **İnanç Anıtı – İman Kapısı (Statue of Faith):** Abrasha Park'ın en üst noktasında yer alan, Celile taşından yapılan bu heykel toplamda 4 metre yüksekliğe sahip ve birbirinden farklı 3 parçadan oluşuyor. Her bir parçası farklı bir anlam içeriyor. 1973-1975 yılları arasında Kudüslü heykeltıraş Daniel Kafri tarafından yapılan ve kapı şeklinde birleştirilen bu anıt; İbrahim, İshak ve Yakup peygamberlere vad edilen İsrail topraklarına giriş kapısı olarak görülüyor. Üstteki taş; Joshua'nın (Yakup Peygamber) günümüzde Ürdün sınırları içerisinde yer alan Eriha (Jericho) şehrini ve İsrail Ülkesini ele geçirmesiyle bu vadin gerçekleşmesinin başlangıcını gösteriyor. Ellerinde boynuz olan rahipler, Eriha şehrini çevreliyor ve heykelin diğer tarafında ise Ahit Sandığı'nı taşıırken görülüyor. Sağdaki sütun, Yahudi inancına göre İshak Peygamberin kurban edilmek üzere bağlanmasının hikayesini anlatıyor. Bu sütunda İbrahim Peygamber oğlu İshak'ı tutarken görülüyor. Soldaki sütunda; Yakup Peygamberin, İsrail topraklarının kendi soyundan gelenlere vaat edildiği rüyası tasvir ediliyor.

- **Dilek Köprüsü (Wishing Bridge):** Heykelin olduğu tepeyi Kdumim Meydanı'na bağlayan bu ahşap köprü, bölgenin en çok ziyaretçi çeken yerlerinden birisi. Eski bir efsaneye göre; köprünün üzerinde duran, astrolojik işaretlerin anlamlarını kavrayan ve bir eli köprüde olacak şekilde denize bakan herkesin dileğinin gerçekleşeceğine inanılıyor. Köprü kollarının üzerinde, 12 astrolojik burcun bronz kabartmaları bulunuyor. Köprünün girişinde Zodyak Kuşağı'nın (gökküresinde, tutulumun geçtiği ve üzerinde Koç, Boğa, İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazi, Akrep, Yay, Oğlak, Kova ve Balık adlarını taşıyan on iki burcun eşit aralıklarla yer aldığı kuşak) taş bir mozaığı yer alıyor. Köprü boyunca göreceğiniz heykeller Esther Shlomo ve Freddy Fabian tarafından ve mozaik ise Eski Yafa sakinleri olan Varda Ghivoly, Ilan Gelber ve Navot Gil tarafından yapılmış.

- **St. Peter's Kilisesi (St. Peter's Church):** İnanç Kapısı'ndan sonra Dilek Köprüsü'nden geçerek ulaşacağınız meydanın adı Kdumim Square. Tarihsel ve coğrafi anlamda oldukça stratejik bir konuma sahip olan bu meydanda göreceğiniz heybetli kilise ise 1654 yılında I. Frederick tarafından inşa edilen ve Aziz Petrus'a adanan bir Fransisken Kilisesi. Kilisenin altında ve yanında bir Bizans kilisesinin gömülü olduğu bir haçlı kalesinin kalıntıları bulunuyor. Kale, Fransa kralı Louis IX döneminde şehir kalesinin bir parçasıymış. Kilise avlusunda, haçlı seferlerindeki rolü nedeniyle Hristiyan geleneğinde ikonlaştırılmış Louis IX heykeli duruyor. Fransız General Napolyon, 1799'da düzenlediği İsrail seferleri sırasında bu kilisede konaklamış ve dua etmiş. Barok üslupta, uzun nefli ve tonozlu tavanıyla dikkat çeken kilise 18. yüzyılda iki kez yıkılmış ancak daha sonra aslına uygun olarak yeniden inşa edilmiş. Kilisenin duvarları, İsa'nın Çile Yolu'nun 14 durağını ve Aziz George'un ejderhayla savaştığını gösteren yağlı boya tablolarla süslenmiş. Sunağın üzerinde, melek Mikail'in bir rüyasında Aziz Peter'i ziyaretinin

bir tasviri var. Kilise her gün halka açık ve programlar İngilizce, İspanyolca, Lehçe ve İbranice olarak yapılıyor. Özellikle Cumartesi günleri dua etmeye gelen Polonyalı işçiler tarafından dolup taşıyor.

- **Ilana Goor Müzesi (Ilana Goor Museum):** Ilana Goor Müzesi; sanatçı, tasarımcı ve heykeltıraş Ilana Goor tarafından 1995 yılında halka açılan ve her yıl 200.000'den fazla ziyaretçiyi ağırlayan özel evinin bir parçası. Müzenin bulunduğu bina ilk olarak 1742'de inşa edilmiş ve o zamanlar Kudüs'e seyahat eden Yahudi hacılar için bir han olarak hizmet veriyormuş. Surların dışında yer alan han, hacıları hırsızlardan koruyan bir sığınak görevi görüyormuş. 19. yüzyılın ikinci yarısında zeytinyağı sabunu fabrikasına dönüştürülmüş ve yine bir yüzyıl sonra ise yeni kurulan İsrail Devleti içinde, Libyalı Yahudilerden oluşan bir topluluk, binanın bir bölümünü sinagog olarak kullanmış. Ilana Goor ilk olarak 1983 yılında binanın bir bölümünü ikamet etmek için ve daha sonra da geri kalanını kendi sanat koleksiyonuna adanmış bir müzeye dönüştürmek amacıyla satın almış. Ilana Goor tarafından oluşturulan koleksiyon içerisinde yüzlerce heykel, etnik çizimler, tasarım objeleri, ünlü sanatçılara ait tablolar ve antikalar yer alıyor.

- **Yüzen Portakal Ağacı (Floating Orange Tree):** Ran Morin adında İsrailli bir sanatçı tarafından yapılan ve Yafa'nın ara sokaklarında gezerken aniden karşınıza çıkacak olan anıt 1993 yılında buraya yerleştirilmiş. Civardaki evlerin duvarlarına metal zincirlerle asılan büyük bir toprak kalıp ile yerden yükseltilmiş. Ağaç, topraktan çıkıp onu kırmaya çalışıyor. Morin, yerden bir buçuk metre yüksekte asılı duran ve yere düşmeye çok yakın ama düşmeyen bu eserinde 'kaplarda büyüyen varlıklar' olarak, insan ve doğa arasında gün geçtikçe artmaya devam eden ayrılık olgusunu vurgulamaya çalışmış.

- **Yafa Müzesi (Jaffa Museum):** Yafa Müze Binası; 11. yüzyıldan kalma bir Haçlı kalesinin kalıntıları üzerine inşa edilmiş, Osmanlı döneminden kalma bir binada yer alıyor. Osmanlı döneminde bina, Jaffa için bir idari ofis ve Yafa valisi Muhammed Ağa'nın (Ebu Nabbut) makamı olarak hizmet vermiş. Osmanlı döneminde de bir postane ve hapisane hüccesine ev sahipliği yapıyormuş. 18. yüzyılda Osmanlı yetkilileri, Saat Kulesi Meydanı'ndaki (Saraya Evi) yeni bir binaya taşınmış ve 1733 yılında ünlü Hıristiyan bir aile olan Demianis ailesi binanın bir kısmını satın alarak sabun fabrikasına dönüştürmüştü. Sabun fabrikası bileşiği (Assarayah al Atiqa) binası, 1948'de İsrail Bağımsızlık Savaşı sırasında terk edilmiş ve restore edilerek müze olarak açılana kadar bakıma muhtaç hale gelmiş. Yapı bugün müzeye, bir Arap-İbrani Tiyatrosu'na ve kullanılmayan bir bölüme ev sahipliği yapıyor. Müze içerisinde; arkeolojik eserler ve çağdaş sanat eserlerinden oluşan bir koleksiyon sergiliyor. Müze büyük olmasa da aynı mekanda hem antik hem de çağdaş sanatı sergileyerek etki yaratmayı başarıyor. Yafa; Kenanlılar, Mısırlılar, Fenikeliler, Yunanlılar, Romalılar, Osmanlılar ve İngilizler de dahil olmak üzere birbirini izleyen uzun bir fetih geçmişine sahip. Her biri Jaffa'ya damgasını vurmuş ve müze, bu kültürlerin bıraktığı eserler ve arkeolojik objelerle şehrin tarihini göstermeye çalışıyor.

- **Arap-İbrani Tiyatrosu (Jaffa Theatre - Arab Hebrew Theatre):** Yafa Müzesi'nin hemen bitişiğinde göreceğiniz bu çok dilli tiyatro; İbranice ve Arapça olmak üzere iki farklı dilde oyun sergileyen iki farklı tiyatro şirketinin tek sahnesi. İbrani şirket olan Teateon Mekomi 1990 yılında, Arap şirket olan Al-Saraya ise 1998 yılında kurulmuş. Tiyatro, kısmi olarak Kültür Bakanlığı ve Tel Aviv Belediyesi tarafından finanse ediliyor. Yigal Ezrati, Gabi Eldor ve Mohammad Bakri adında ikisi İsrailli birisi Arap olan üç sanat direktörü tarafından yönetiliyor. İsrail-Filistin ihtilafını ele alan oyunlar oynatmaktan korkmayan şirket aynı zamanda Arap-İbrani Kadın Festivali gibi müzikal performanslar ve festivaller de düzenliyor.

- **Yafa Bit Pazarı (Jaffa Flea Market - Shuk Hapishpeshim):** Saat Kulesi'ne yakın bir konumda, restoranların olduğu sokakta yer alan bit pazarı Yafa'nın en popüler noktalarından birisi. Hem turistler hem de yerliler tarafından sıkça ziyaret ediliyor. Etnik ürün, antika ve ikinci eşya almak isteyenler için en doğru adreslerden birisi denilebilir ama yine de beklentiniz çok yüksek olmasın, öyle nadide parçaların satıldığı bir yer değil. Genelde 20-30 yıllık. Yine de görmeden geçmeyin.

- **Yafa Sahili (Namal Yafo – Jaffa Port):** Yafa Bölgesi'nin en keyifli bölümü hiç kuşkusuz Namal adı verilen marina bölgesi. Deniz kenarında yürüyüş yapabilir, bisiklete binebilir, kayalıklara oturup denizi seyredebilir, balık restoranlarında enfes deniz mahsulleri tadabilir, sokak sanatçılarının performanslarını izleyebilir, sanat galerilerini gezebilir ve güzel fotoğraf kareleri çekebilirsiniz. Restoranlarda atıştırmalık fiyatları uygun ancak masaya oturup alkol ile birlikte balık ve meze yiyeyim dersiniz kişi başı 50 Doları gözden çıkarın derim. Özellikle hafta sonları tıklım tıklım oluyor. Yaz aylarında gitmişseniz Namal bölgesine akşam üstü uğrayın zira hava aşırı sıcak oluyor.

Yafa Limanı; dünyanın her yerinden Yahudilerin İsrail'e dönmeye başladığı 19. yüzyılın sonlarına kadar İsrail topraklarına ana giriş noktası olarak hizmet etmiş. Yahudiler ülkeye buradan girmiş ve çoğu başlangıçta Yafa'ya yerleşmiş. Bu bölgede meydana gelen büyük nüfus artışı, şehrin Yahudi ve Arap sakinleri arasında aşırı kalabalıklaşmaya ve gergin ilişkilere yol açmış. Sonuç olarak Yahudiler Yafa'nın dışında, önce Neve Tzedek gibi mahalleleri, sonra da Tel Aviv şehrini inşa etmeye başlamışlar. Tel Aviv geliştikçe, Yafa Bölgesi gözden düşmüş. 1940'larda Tel Aviv, Yafa'dan çok daha büyük bir hale gelmiş ve o zamanlar çoğu Yahudi diğer mahallelere taşındığı için ağırlıklı olarak Arap nüfusu kalmış. Hal böyle olunca İsrail hükümeti de Tel Aviv-Yafo şehrinin resmi unvanını oluşturmak için Yafa'yı Tel Aviv'in bir mahallesi haline getirmiş. Günümüzde, İsrail'de eşine ender rastlanan Müslüman, Yahudi ve Hıristiyan karışımından oluşan kültürel birleşime sahip bir bölge. Tüm Ortadoğu Bölgesi'nin tarihsel gelişiminde oldukça önemli bir role sahip olan bu Akdeniz Limanı, hem ticari hem de turistik anlamda hizmetlerine devam ediyor. Tel Aviv'in yükselen gökdelenler arasında sıkışık kalmış görüntüsüne inat Yafa Bölgesi, hem muhteşem fotoğraf kareleri vadediyor hem de tarihi dokusu ve otantik atmosferi ile şehri ziyarete gelen herkesi kendine bırakmayı başarıyor.

2. İmmanuel Lutheran Kilisesi (Immanuel Lutheran Church): Amerikan ve Alman koloni bölgesinde 1904 yılında, Alman Evanjelik cemaati için inşa edilen bir Protestan kilisesi. Paul Ferdinand Groth tarafından tasarlanan ve Avrupa kilise mimarisinin en güzel örneklerinden birisi olarak kabul edilen Neo-Gotik mimari tarzını yansıtan kilise kumtaşı ve kireçtaşı materyalinden yapılmış. Tel Aviv'de başka örneği olmayan ve hatta Orta Doğu'daki Avrupa Hristiyan mimarisinin de ender üyelerinden birisi diyebileceğimiz kilise, 1955 yılında Lutheran World Federation adlı kuruma transfer olmuş ve halen bu örgüt tarafından kontrol ediliyor. Tel Aviv'de yaşayan Hristiyanların en değerli ibadethanelerinden birine çevrilen İmmanuel Kilisesi, Cumartesi günleri 11.00-17.00 ve Pazar günleri ise 10.00-17.00 saatleri arasında hizmet veriyor.

3. Charles Clore Park: Yafa Limanı'nın biraz ilerisinde, sahil kenarında göreceğiniz park yaklaşık 30 dönümlük bir büyüklüğe sahip. Adını; parkı finanse eden, uluslararası finansçı, perakende ve emlak uzmanı İngiliz vatandaşı Sir Charles Clore isimli şahıstan alıyor. 1974 yılında hizmete açılan park, günümüzde hem yerli halk hem de turistler tarafından sıkça ziyaret edilen, keyifli vakit geçirebileceğiniz bir alan. Bahar ve yaz aylarında çimlerde oturabilir, güneşlenebilir, bisiklete binebilir, kordon boyu yürüyüş yapabilir, sokak sanatçılarının performanslarını seyredebilir, hafta sonları yapılan etkinliklere katılabilir ve hatta arkadaşlarınızla barbekü dahi yapabilirsiniz. Her ne şekilde olursa olsun, bu parkta eğlenceli vakit geçireceğiniz kesin. Charles Clore Park'ta her yıl Haziran ayında ünlü "Onur Yürüyüşü" yapılıyor ve yürüyüşün sonunda çok büyük çaplı bir halk partisi düzenleniyor, aklınızda bulunsun. 2019 yılında Eurovision yarışmasına ev sahipliği yapan park aynı zamanda İsrail'in milli sporu olan ve iki raketle bir topla oynana Matkot isimli oyunun oynadığı tek yer.

4. Nahalat Binyamin Caddesi (Nachalat Binyamin Street): Burası şehrin en popüler yürüyüş ve alışveriş caddesi diyebiliriz. Oldukça uzun bir cadde ve cadde üzerinde eklektik Bauhaus mimarisinin en güzel örneklerini görme şansı yakalıyorsunuz. Yenilenmiş hali ile ev sahipliği yaptığı onlarca farklı kafe, restoran ve mağaza sayesinde şehrin en fazla ziyaret edilen noktalarından birisi olmayı başarmış. Aslında bu caddeyi bu kadar özel yapan başka bir detay var; Nahalat Binyamin Pazarı adı

altında her Salı ve Cuma günleri cadde üzerinde 220 farklı sanatçı tarafından yapılan el yapımı ürünlerin satıldığı tezgahlar kuruluyor. Bu tezgahlar 08.00-17.00 saatleri arasında cadde üzerinde oluyor, bu yüzden ne kadar erken giderseniz o kadar çok çeşit bulabilirsiniz. Dünyanın her yerinde olduğu gibi burada da pazarlık yapmayı sakın unutmayın.

5. Carmel Market (Shuck HaCarmel): Nahalat Binyamin Caddesi'nin en sonunda göreceğiniz bu açık pazar alanı, aynı şekilde hem yerli halk hem de turistler tarafından çokça ziyaret ediliyor. 1920 yılında "Kerem HaTeimani" (Yemenlilerin bağları) adı ile kurulan pazar alanı bizim alışık olduğumuz bir kültür; taze meyve sebzeler, baharatlar, şekerlemeler, kuruyemişler, elektronik eşyalar, hediyelik eşyalar, kıyafetler vs. Dilerseniz hem alışveriş yapabilir hem de ızgara etlerin veya humus, falafel gibi atıştırmalıkların tadına bakabilirsiniz. Çok büyük bir pazar değil, ortalama yarım saatte her yerini gezebilirsiniz. Konum olarak da hem plajlara hem de Tel Aviv şehir merkezine yakın denilebilir. Burada dikkat etmeniz gereken en önemli husus; satıcıların turist olduğunuzu anladıkları anda fiyatı iki katına çıkarmaları. Siz siz olun, kesinlikle ilk söylenen fiyatı kabul etmeyin, iyi bir pazarlıkla aynı ürünü yarı fiyatına dahi satın alabilirsiniz.

6. Sheinkin Caddesi (Sheinkin Street): Bu caddenin bir ucu Carmel Market'e, diğer ucu ise Rotschild Bulvarı'na çıkıyor. Yani her ikisinden de kolayca giriş yapabilirsiniz. Şehrin en popüler adreslerinden birisi. Sağlı sollu kafeler, restoranlar, butik mağazalar, hediyelik eşya mağazaları vs. yer alıyor. Özellikle hafta sonları tıklım tıklım oluyor, kafeler hınca hınc doluyor. Hem yerel halk hem de turistler tarafından oldukça ilgi gören bir cadde. En çok tercih edilen mağazalar; 13 numarada yer alan ve fiyatı ucuz basit eşyaların olduğu şirin küçük bir dükkan olan **Luchy**, 38 numarada yer alan bir ikinci el mağazası olan **Shtaim**, 7 numarada yer alan ve Hindistan, Tayland ve diğer Asya ülkelerinden kıyafet ithal eden **Third Eye**. Bir şeyler atıştırmak isterseniz; **Orna** ve **Ella Bistro-Cafe**'yi denemelisiniz ayrıca bir Akdeniz şehri olan Tel Aviv'deki ünlü Fresh Juice stantlarından birinde ferahlatıcı bir meyve suyu içmeden dönmeyiniz.

7. Dizengoff Caddesi ve Meydanı (Dizengoff Street & Dizengoff Square): Burası tabiri caizse Tel Aviv'in piyasa caddesi. Lüks arabalar, havalı motosikletler, şık giyimli kadınlar ve erkekler, lüks restoranlar, büyük kafeler, ünlü markalara ait mağazalar, tasarım ürün satan butikler, rezidanslar, oteller vs. Hepsi bu caddede. Paris için Champs-Elysees neyse Tel Aviv için de Dizengoff odur. Adını; Tel Aviv'in ilk belediye başkanı olan Meir Dizengoff'un eşi Zina Dizengoff'tan alıyor. Cadde üzerinde aynı zamanda şehrin popüler alışveriş merkezlerinden birisi olan Dizengoff Shopping Mall yer alıyor. Caddenin her iki tarafında, yaklaşık 400 mağazadan oluşuyor ve bu iki bölüm caddenin üzerinde göreceğiniz köprü ile bağlanıyor. Şehrin en ikonik caddesi diyebileceğimiz Dizengoff Caddesi'nin devamında ise aynı adı taşıyan daire şeklinde bir meydan bulunuyor. Meydanın tam ortasında ise 'Ateş ve Su' isminde bir süs havuzu ve ortasında çeşme yer alıyor. Kinetik Sanat akımının öncülerinden Yaacov Agam tarafından tasarlanan ve 1986 yılında açılan çeşme, hava karardıktan sonra ışıklandırılarak etrafında oturanlara hoş bir görsel şölen sunuyor. Meydanın iyi olduğu kadar kötü hatıraları da var; 1 Ekim 1994 ve 1 Ocak 2016 tarihlerinde Hamas militanları tarafından bu meydanda bombalı saldırılar düzenlenmiş ve onlarca kişi yaşamını yitirmiş. Daire şeklinde olan bu meydana bağlanan bütün caddeler güzel, buraya kadar gelmişken hepsini turların derim.

8. Tayelet Bölgesi (Tayelet Of Tel Aviv): İzmir Konak, Alsancak veya İstanbul Bebek sahiline benzetebileceğiniz bir bölge. Turistlerin ve yerli halkın hem gece hem de gündüz vakit geçirmekten fazlaca keyif aldığı Tayelet Bölgesi konum olarak Yafa Limanı'nın biraz ilerisinde plajların olduğu hizada yer alıyor. Dilerseniz bu bölgede denize girebilir, bisikletle gezebilir, şarabınızı yudumlayarak gün batımı seyredebilir, yürüyüş yapabilir, çimlere uzanıp kitap okuyabilir, plaj partilerine katılabilir, beach volley oynayabilir, kafelerde takılabilir veya lüks restoranlarda yemek yiyebilirsiniz.

9. Tel Aviv Plajları (Beaches of Tel Aviv): Eğer zaman probleminiz yoksa, Tel Aviv seyahatini mutlaka ilkbahar sonunda veya yaz başında yapın derim. Tel Aviv'e kadar gelmişken denize girmeden dñnerseniz, kesinlikle içinizde ukde kalacaktır. şehirde birbirinden gñzel birçok farklı plaj var ve hepsi de farklı konseptlere sahip. Tıpkı Miami gibi Tel Aviv de tam anlamı ile "plaj şehri" tanımına uyuyor ki zaten Tel Aviv'e Ortadoğu'nun Miami'si deniliyor. Plajların hepsi kumlu, temiz, güvenli ve hem tuvalet hem de duř ihtiyacınızı karşılayabileceğiniz bölümlere sahip. Üstelik şemsiye ve şezlong kullanmadığınız takdirde bunların tamamı ücretsiz. Burada dikkat etmeniz gereken şey; her yerde denize girilemiyor olması. Öyle ki; siyah bayrak olan yerlerde denize girmek yasak, kırmızı bayrak olan yerlerde denize girmek riskli ve beyaz bayrak olan yerlerde ise denize girmek serbest. Tel Aviv sahili yaklaşık 5 kilometre uzunluğa sahip ve onlarca farklı plaj bulunuyor. Bu plajlardan 3 tanesi tamamıyla diğerlerinden ayrılıyor. Hilton Otel'in hemen önünde yer alan ve Hilton Beach denilen büyük plajın 3 farklı bölümünden birincisi olan, gökkuşağı renklerinde kulübelere sahip **Gay Beach**; eşcinseller tarafından tercih ediliyor. Hemen yanında yer alan **Dog Beach**; evcil hayvanı olanlar tarafından kullanılıyor ve gelenler köpekleri ile beraber yürüyorlar. Onun yanında göreçeğiniz **Nordau Beach** (diğer adıyla Orthodox Beach) ise oldukça muhafazakar olan Haredi Yahudileri tarafından kullanılıyor. Etrafı ahşap duvarlar ile kapatılan plajda kadınlar ve erkekler, farklı günlerde denize giriyorlar. Kadınlar; Pazar, Salı ve Perşembe, erkekler ise Pazartesi, arřamba ve Cuma günleri kullanabiliyor. Dilerseniz siz de sadece kadınların girebildiği veya sadece erkeklerin girebildiği günlerde bu plajı kullanabilirsiniz. Benim size tavsiyem; en sona kadar yürüyün ve hangisi hoşunuza giderse ona girin çünkü başlardaki plajlar açık alan olduğu için çok fazla dalęa oluyor. Sonlardaki plajlar sağı solu çevrili küçük koylardan oluştuğu için dalęa yok. Hepsini görün en son karar verin derim.

10. Rothschild Bulvarı (Rothschild Boulevard): Burası, şehrin tam ortasında yer alıyor ve şehrin en popüler, ikonik caddelerinden birisi. Yaklaşık 2 kilometre uzunluğa sahip. Dünya lezzetlerini sunan lüks ve orta ölçekli restoranlara, konsept kafelere, gece kulüplerine, barlara, mağazalara, Bauhaus tipi evlere, iş merkezlerine, müzelere, kamu binalarına, sinagoglara vs. ev sahipliği yapıyor. Tel Aviv'in modern bölümünün merkezi, ana caddesi diyebiliriz. şehrin en zengin aileleri, şehir dışındaki köşklerinin haricinde bu cadde üzerinde de ikamet ettikleri lüks evlere sahip. Caddenin ortası yayalara, bisikletlilere ve scooter kullananlara ayrılmış durumda. Sağdan yürüyün çünkü soldan yürürseniz her an bir bisikletin altında kalabilirsiniz. Özellikle öğleden sonra yayalara ayrılmış bu bölümde, ağaçlar altında yürümesi, banklara oturup gelip geçenleri ve oyun oynayan ihtiyarları seyretmesi inanılmaz keyifli oluyor. Tel Aviv tarihini anlamak ve yakından görmek isteyenlerin etraflıca gezmeye gereken bir cadde çünkü bu şehrin en önemli müzeleri, Bauhaus mimarisine sahip evleri, dini merkezleri ve diğer kültürel adresler ya bu cadde üzerinde ya da bağlantılı caddelerde bulunuyor. Bulvarı kesen Sheinkin Caddesi, yine başka bir ikonik Tel Aviv caddesi ve bunun gibi daha birçok güzel cadde var.

11. Beyaz şehir (White City) Bauhaus Evleri: Rothschild Bulvarı ve Dizengoff, Bialik, Kalisher, Mazeh Caddeleri başta olmak üzere şehrin birçok farklı caddesinde ve sokağında göreçeğiniz beyaz renkli estetik binalar, 1920-1950 yılları arasında özellikle Almanya'da eğitim gören ancak II. Dünya Savaşı nedeniyle kaçmak zorunda kalan Yahudi mimarlar tarafından oluşturulan Bauhaus mimari akımının en güzel örnekleri arasında sayılıyor. Estetik ve işlevselliğin harmanlandığı kavisli balkonlara ve kolonlara sahip olan bu evler, Unesco tarafından Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınmış. Sayıları yaklaşık 4000 kadar ve hepsi de inşa edildiği günden bu yana çok iyi korunmuş durumda. Hem güneşin etkisini azaltması hem de bir Akdeniz şehrine yakışır bir imaja sahip olması için tamamı beyaz renge boyanmış. Eğer binaları görmek size yetmemişse; Dizengoff Caddesi üzerinde yer alan Bauhaus Center'a gidip kartpostal, kitap ve hediyeelik eşya alabilir veya Bauhaus mimarisine sahip binaların gezildiği rehberli turlara kayıt yaptırabilirsiniz.

12. Neve Tzedek: Yafa ile Nachalat Binyamin arasında kalan bölge olarak tanımlayabileceğimiz ve "Tanrının oturduğu yer" anlamına gelen Neve Tzedek; Tel Aviv'in en eski ve günümüzde ise en modern semtlerinden birisi. Eski ihtişamına kavuşması için sürekli bir restorasyon çalışması yapılıyor, binalar tadilatın geçirilip renklendiriliyor. Neve Tzedek semtinin temelleri 1887 yılında, yani Tel Aviv şehrinin kuruluşundan 22 sene önce atılmış, aradan geçen 60 yılın ardından Bağımsız İsrail Devleti kurulduktan sonra İsrail'e akın eden Yahudiler, artık Yafa Bölgesi'ne sığamayacak kadar kalabalıklaşınca çareyi, yerleşebilecekleri başka bir bölge aramakta bulmuşlar ve Yafa'nın biraz ilerisinde yer alan Neve Tzedek bölgesine yerleşmişler. Böylelikle Yafa Bölgesi'nde de Müslüman ağırlıklı bir nüfus kalmış. İlk başlarda kesme taşlar kullanılarak tek katlı olarak inşa edilen evlerin yerini, oryantalist tarzda 2 ve 3 katlı renkli betonarme evler almış. Bugün ise bu renkli, nispeten daha modern olan evler onlarca katlı gökdelenlerin arasında varlığını sürdürüyor. Yafa surlarının dışına kurulan ilk semtler olarak bilinen Neve Tzedek ve Florentin semtlerinde genel olarak Sefarad ve Mizrahi kökenli Yahudiler yaşıyor. Haftanın her günü belirli yerlerde bit pazarı kuruluyor. Adını ünlü Yahudi Hahamı Shalom Shabazi'den alan Shabazi Caddesi; Neve Tzedek'in ana caddesi ve üzerinde restoranlar, kafeler, butikler, galeriler ve el yapımı tasarım ürünler satılan mağazalar yer alıyor.

13. Habima Meydanı ve Habima Tiyatrosu (Hall of Culture of Tel Aviv): Rothschild Bulvarı'nın en sonunda, Dizengoff Caddesi kenarında göreceğiniz beyaz renkli ikonik binanın adı Habima Tiyatrosu ve bu binanın olduğu meydan da Habima Meydanı. Tiyatro binasının hemen yanında göreceğiniz iki katlı cam balkonlu yapı ise Charles Bronfman Oditoryumu. Habima Tiyatrosu; İsrail'in ulusal tiyatrosu ve ilk İbranice tiyatrolardan birisi. Tiyatronun tarihi binası, 1950 yılında inşa edilmiş ancak Habima Tiyatrosu 1912 yılında Polonya'daki Białyostok kentinde Nahum Zemach tarafından kurulmuş. Sergilenen oyunlarda uzun yıllar boyunca Yahudi halkının sorunları ele alınmış, günümüzde ise daha çok komedi oyunları sergileniyor. Eğer burada bir oyun seyretmek istiyorsanız, biletinizi <https://www.habima.co.il/> adresinden temin edebilirsiniz. Habima Meydanı, konumu itibari ile şehrin en popüler meydanlarından birisi diyebilirim. Meydanı özel kılan en önemli detay ise; Charles Bronfman Oditoryumu önünde göreceğiniz, zeminin yaklaşık 1.5 metre derinliğine yapılan küçük park. Bu ilginç minik parkta, minik ağaçların gölgesinde kitap okuyabilir veya soluklanabilirsiniz.

14. Charles Bronfman Oditoryumu (Charles Bronfman Auditorium): Habima Meydanı'nda, Habima Tiyatrosunun bitişiğinde yer alan bu etkinlik sarayı, şehrin en büyük konser salonu olma unvanına sahip. İsrail Filarmoni Orkestrası'nın muhteşem müzik şölenlerine şahit olacağınız oditoryum, 2013 yılına kadar bağışçısının adı ile Fredric R. Mann Oditoryumu olarak hizmet vermiş. 2011-2013 yılları arasında yapılan tadilatlar kapsamında yeni akustiği Toyota tarafından tasarlanmış. 2013 yılında müzik Direktörü Zubin Mehta yönetimindeki İsrail Filarmoni Orkestrası tarafından Gustav Mahler'in 5. Senfonisi performansıyla yeniden açılmış ve resmi olarak binanın finansörü olan Kanadalı iş adamı ve hayırsever Charles Bronfman'ın adını almış. Eğer burada bir konser dinlemek isterseniz <https://www.ipo.co.il/en/> adresinden online olarak bilet alabilirsiniz.

15. İsrail Bağımsızlık Salonu (Israel Independence Hall): Rothschild Bulvarı'nın hemen başında, bulvar üzerinde yer alan bu tarihi bina aslında Tel Aviv'in ilk belediye başkanı olan Meir Dizengoff'un evi. 1909 yılında bir grup Yahudi aile, daha sonra adı Tel Aviv olarak değişecek olan Ahuzat Bayit adlı yeni Yahudi yerleşiminde hangi toprağa sahip olacaklarına karar vermek için bir araya gelmiş, toplananlar arasında Tel Aviv'in gelecekteki ilk belediye başkanı Meir Dizengoff da varmış ve mevcut Bağımsızlık Salonu'nun yeri olan 43 numaralı lotu almış. Dizengoff ailesi evlerini 16/Rothschild Bulvarı'ndaki arsa üzerine inşa etmiş. 1930 yılında Meir Dizengoff'un eşi Zina ölmüş ve Meir evi şehre bağışlayarak müzeye dönüştürülmesini istemiş. Bina, 1936'dan 1971'e kadar Tel Aviv Müzesi'ne ev sahipliği yapmış. 14 Mayıs 1948 tarihinde, Geçici Devlet Konseyi üyeleri bağımsız İsrail Devleti'ni ilan etmek için toplanmış. Toplamda 250 kişi varmış; David Ben-Gurion Bağımsızlık Bildirgesi'ni okumuş, bir Haham işlemleri kutsamış ve hep birlikte yeni İsrail ulusal marşını söylemişler. İsrail topluluklarının

ve örgütlerinin 37 lideri bildirgeyi imzalamış. İmza atanların içerisinde yalnızca iki kadın yer almış; birisi Siyonist bir aktivist ve İsraili bir politikacı olan Rachel Cohen-Kagan ve diğeri ise İsrail'in 4. Başbakanı olan Golda Meir. O günden bugüne imza atanların üçü başbakan, birisi başkan ve 14'ü ise bakan olmuş. Beynâmenin imzalandığı orijinal salon korunmuş ve bina, beyanname ile ilgili özgün eser, belge ve tarihi fotoğrafların sergilendiği bir müzeye dönüştürülmüş. Sandalyeler 1948'de olduğu gibi masanın etrafına dizilmiş ve beyannâmenin imzalanmasına katılanların isimleri sandalyelerin üzerine yazılmış. Ziyaretçiler, deklarasyon töreninin kaydını dinliyor ve tarihi olay hakkında 16 dakikalık bir film izleyebiliyorlar. **Güncelleme;** Bağımsızlık Salonu 2023 yılında sona ermesi planlanan kapsamlı bir restorasyon programına alınmış, bu yüzden salonun içerisinde sergilenen objelerin tamamı binanın hemen karşısında göreceğiniz Shalom Meir Kulesi'nin 12. katında oluşturulan geçici müzeye taşınmış ve burada sergileniyor. Sergiyi gezmek ücretsiz ancak deklarasyon törenine ait kısa filmi izlemenin bedeli kişi başı 12 Şekel.

16. Büyük Sinagog (Great Synagogue of Tel Aviv): Yukarıda bahsettiğim Rothschild Bulvarı üzerinde yer alan Shalom Meir Kulesi'nin hemen yanında göreceğiniz ve ilginç mimarisi ile mutlaka dikkatinizi çekecek olan Büyük Sinagog; 1922 yılında Yehuda Magidovitch tarafından tasarlanmış ve Allenby Caddesi'nde 1926 yılında hizmete açılmış. İlk inşa edildiği dönemlerde hınca hınç dolan sinagog, yerel halkın bu bölgeden göç etmesi ve artık iş merkezlerinin arasında kalmış olmasından dolayı günümüzde çok küçük bir kitle tarafından kullanılıyor. Örumcek ağını anımsatan bir tasarıma sahip olan bu dini yapı içerisinde Yahudiler, erkeklerin ergenliğe geçiş töreni olan Bar Mitzva'yı kutluyor ve Şabat ayini yapıyor. Dini vazifesinin haricinde ise hem düğün salonu hem de müze olarak hizmet veriyor.

17. Bialik Evi Müzesi (Bialik House – Beit Hair Museum): İsrail tarihinin en saygın yazar ve şairlerinden birisi olarak kabul edilen Chaim (Hayyim) Nachman Bialik'e ait bu ev, 1934 yılında yazarın vefatı ile İbranice Yazarlar Derneği ve Bialik Evi Derneği olarak hizmet vermeye başlamış ve 1980 yılında yapılan geniş çaplı restorasyondan sonra da müzeye çevrilmiş. Beyaz renkli estetik bina 1925 yılında mimar Joseph Minor tarafından tasarlanmış. Müzede; yaşamı boyunca milli şair unvanına taşıyan Bialik'e ait 94 adet kitap, makalelerin ve mektupların orijinal metinleri ile yazara ait fotoğraflar ve şahsi eşyalar sergileniyor. Bialik evi; iç duvarlarında yer alan muhteşem çinileri, asırlık mobilyaları, terası, kubbesi, kemerli pencereleri ve yemyeşil bahçesi ile halen orijinalliğini koruduğu için ziyaretçiler hem yazarı hem de 1920'lerdeki İsrail mimari üslubunu yakından tanıma fırsatı elde ediyor. Bialik Caddesi üzerinde, Nachalat Binyamin Bölgesi'ne çok yakın bir konumda yer alıyor. Ziyaret saatleri 09.00-17.00 arası ve giriş ücretsiz.

18. Sarona Market: Tel Aviv'de vakit geçirmekten en fazla keyif aldığım yerlerden birisi diyebilirim. Burası Habima Meydanı'na birkaç yüz metre uzaklıkta bulunan; Barselona'daki La Boqueria, New York City'deki Chelsea Market ve Londra'daki Borough Market benzeri büyük bir kapalı pazar alanı. Adını, 1870'lerde Alman Tapınak Şövalyeleri kolonisinin bulunduğu Sarona Bölgesi'nden alıyor. İçerisinde yok yok; meyveler, sebzeler, kuruyemişler, şekerlemeler, baharatlar, dünya mutfaklarına ait lezzetleri tadabileceğiniz corner'lar, hamburgerciler, pizzacılar, makarnacılar, şarap mağazaları, şarküteri reyonları, tatlıcılar, dondurmacılar, peynirciler ve çok daha fazlası. Kudüs'te bulunan ünlü Basher Fromagerie şarküterisinin ve Yafa'da bulunan humusçu Ebu Hassan'ın da Sarona içerisinde şubelerini görebilirsiniz. Kapıdan içeriye girdiğiniz andan itibaren kendinizi kaybedeceğinizi garanti ederim. Eğer Tel Aviv'de para harcamak istiyorsanız, burada harcayın. İçerisi kadar dışarı da güzel, etrafında soluklanabileceğiniz yeşil parklar ve hoşça vakit geçirebileceğiniz bahçeli butik kafeler var. Hemen yan tarafından göreceğiniz Claro isimli, Sicilya/İtalyan restoranlarını anımsatan restorana da mutlaka uğramalısınız. Sarona Market, Şabat dahil haftanın 7 günü açık. Cuma günleri 09.00-18.00 ve diğer günler 09.00-23.00 saatleri arasında ziyaret edebilirsiniz.

9. Tel Aviv Sanat Müzesi (Museum of Art Tel Aviv): Sarona Market'e birkaç dakikalık yürüme mesafesine yer alan müze; kalıcı ve geçici sergiler koleksiyonuyla İsrail'in en büyük sanat müzesi olma unvanına sahip. Müze 1932 yılında, henüz İsrail devleti kurulmadan önce açılmış ve 2011 yılında da ek binası inşa edilmiş. İçerisinde; Empresyonizm ve Post-Empresyonizm dahil olmak üzere hem İsraili hem de uluslararası sanatçılara ait eserler sergiliyor. Kalıcı olarak sergilenenler arasında Cezanne, Chagall, Dali, Monet, Henri Moore, Auguste Rodin, Archipenko, Picasso, Klimt ve Kandinsky'nin eserleri yer alıyor. İsrail'deyken sadece bir sanat müzesini ziyaret etmeyi planlıyorsanız, tercihinizi kesinlikle Tel Aviv Sanat Müzesinden yana kullanın. Tel Aviv Sanat Müzesi'nde, 2011'de açılan yeni Herta ve Paul Amir Binası bile başlı başına bir görsel ve mimari şaheser olarak kabul ediliyor. Preston Scott Cohen tarafından tasarlanan yeni bina, New York Times tarafından "ağartıcı ile ıslatılmış uzatılmış bir Rubik Küpü" olarak tanımlanmış. Farklı şekil ve boyutlarda 465 düz, birbirine kenetlenen, prekast beton panelden oluşan bir cepheye sahip. İçeride, 19.000 metrekarenin üzerinde, üçü yer üstünde ve ikisi aşağıda olmak üzere; 87 metrelik bir atriyum ve salonları ışıkla dolduran bir ışık boşluğu ile birbirine bağlanan beş farklı sanat katı var. Müzeye girmek için alacağınız biletle aynı zamanda İsrail çağdaş sanat sahnesinin son noktasını sergileyen bir alan olan Helena Rubenstein Pavilion'a da giriş yapabilirsiniz. Perşembe günleri 10.00-22.00 ve diğer günler ise 10.00-16.00 saatleri arasında hizmet veriyor.

20. Azrieli Gözlem Terası (Azrieli Observatory): Tel Aviv Sanat Müzesi'nin hemen yanında göreceğiniz Azrieli Center'a ait bu teras, Orta Doğu'nun en yüksek gözlem terası olma unvanına sahip. Aslında Azrieli Center, yan yana konumlanmış; üçgen, kare ve daire şeklinde olmak üzere 3 farklı gökdelenen oluşan bir kompleks ve bu gökdelenlerin en yükseği gözlem terasının da yer aldığı daire şeklindeki gökdelen. Bu gökdelen 49 kattan ibaret ve Tel Aviv'de Moshe Aviv Kulesi'nden sonra en yüksek ikinci bina. Gökdelenin 49. katında restoran ve gözlem terası, 48. katında ise kompleksin sahibi olan Azrieli'nin kişisel ofisi bulunuyor. Tel Aviv'i kuşbakışı seyredebileceğiniz iki adresten birisi. Bilet ücreti kişi başı 22 Şekel.

21. Yarkon Parkı (HaYarkon Park - Ganei Yehoshua Park): Burası şehir merkezinde yer alan bir vaha. Tel Aviv'i hangi dönemde ziyaret ederseniz edin kesinlikle burada vakit geçirmelisiniz. Şehrin göbeğinde yer alan devasa bir yeşil alan diyebilirim. Özellikle bahar ve yaz aylarında giderseniz çimlerde oturabilir, nehir kenarında yürüyüş veya koşu yapabilir, bisiklete binebilir, scooter ile turlayabilir, tam merkezinde yer alan küçük gölette ve nehirde tekne turuna katılabilir ayrıca enfes fotoğraf kareleri yakalayabilirsiniz. Yarkon Park'ın doğu kesiminde **Rock Garden** ve **Tropical Garden** yer alıyor. Burada göreceğiniz Kaya Bahçesi; 10 dönümlük alanda türünün en büyüklerinden birisi. Şiirsel açıklamalar ile İsrail'in jeolojik çeşitliliğini gözler önüne seren muhteşem kayalar ve hemen yanında göreceğiniz 6 dönümlük alana yayılan kaktüsler ile yaklaşık 3.500 bitki türü Yarkon Park'ı kesinlikle ziyaret edilmesi gereken bir adres yapıyor. Yarkon Park'taki beş dönümlük Tropikal Bahçe; kuşlara, balıklara ve güzel orkideler ile asmalara ev sahipliği yapan küçük bir göle sahip ayrıca yağmur ormanı benzeri bir mikro iklime de ev sahipliği yapıyor. Yarkon Park içerisinde su kaydırakları, dalga havuzu ve küçük çocuk havuzu ile birlikte İsrail'in en büyük su parklarından birisi, bir kuş cenneti ve bir de evcil hayvan çiftliği bulunuyor. Şehrin karmaşasından kaçmak veya yaz sıcağından bunaldığınız anda serin bir yerde soluklanmak isterseniz, Yarkon Park sizin için en doğru adres olacaktır.

22. Palmach Müzesi (Palmach Museum): Yarkon Park'a birkaç dakikalık yürüme mesafesinde yer alan ve 2000 yılında hizmete açılan Palmach Müzesi; Birleşik Krallığa ait Filistin Mandası'ndaki Yahudi yerleşimlerini korumak amacıyla kurulan ve 1941-1948 yılları arasında faaliyet gösteren bir Yahudi paramiliter örgüt olarak tanımlayabileceğimiz ya da en basit haliyle askeri disipline sahip düzensiz gönüllülerden oluşan bir illegal yeraltı örgüt diyebileceğimiz Haganah'ın en elit savaş birimi olan Palmach birliğine adanmış. Müze içerisinde 90 dakikalık rehberli turlar düzenleniyor, videolar ve

çeşitli materyaller ile Palmach'ın İsrail Devletinin kuruluşundan önceki rolü anlatılıyor. "Hücum Kıtası" anlamına gelen Plugot Maḥatz'ın kısaltması olan ve 1941 yılında kurulan Palmach; Filistin Mandası döneminde, Yahudi toplumunun (Yishuv) yeraltı ordusu olmuş. Birim, İsrail Bağımsızlık Savaşı başladığında, 2000 erkek ve kadına, üç savaş tugayına ve yardımcı hava, deniz ve istihbarat birimlerine sahipmiş. İsrail Ordusu kurulduktan sonra, Palmach'ın üç tugayı dağıtılmış. Bu ve siyasi bazı nedenlerden dolayı, birçok kıdemli Palmach subayı 1950 yılında istifa etti. Palmach, askeri katkılarının yanı sıra, İsrail kültürü ve değerler sistemine büyük katkılarda bulunmuş. Üyeleri, uzun yıllar boyunca İsrail Ordusu Komutanlığının belkemiğini oluşturmuş ve ayrıca, İsrail'de siyaset, edebiyat ve kültüre önemli isimler kazandırmış. Müzede görevli rehber İbranice anlatıyor ancak dilerseniz İngilizce sesli rehber alabiliyorsunuz. Giriş ücreti kişi başı 30 Şekel.

23. Eretz İsrail Müzesi (Eretz Israel Muzesi): Palmach Müzesi'nin hemen yanında, Tel Aviv'in antik bölgesi olan Ramat Aviv Mahallesinde yer alan müze, sahip olduğu koleksiyonlar ile İsrail'in arkeolojik ve antropolojik tarihini yansıtıyor. Koleksiyonlar; etnografya, tarih, kültür, sanat ve el sanatları olmak üzere birbirinden farklı konseptlere ayrılmış durumda. Sergilenen eserler arasında ise cam, seramik, madeni para ve bakır eşyalar yer alıyor. Bu eserler arasında en fazla ilgi gören; Maurice Ascalon tarafından tasarlanan bronz **Menora** (Yahudiliğin simgesi olan 7 kollu şamdan). 1953 yılında kurulan Eretz İsrail Müzesi'nde bir de planetarium bulunuyor. "İnsan ve Yaptığı İş" adı verilen bölümde; eski dokuma, mücevher ve çömlekçilik, tahıl öğütme ve ekmeğin pişirme yöntemlerinin canlı gösterimleri yer alıyor. Müzenin zemininde ise 12 farklı kültür katmanının ortaya çıkarıldığı bir kazı alanı olan **Tel Quasile** yer alıyor. Giriş ücreti kişi başı 52 Şekel.

24. Yahudi Diaspora Müzesi (Museum of the Jewish People at Beit Hatfutsot): Yarkon Park yakınlarında, Tel Aviv Üniversitesi'ne ait kampüs içerisinde yer alan ve Dünya Yahudi Kongresi'nin kurucusu ve ilk başkanı olan Dr. Nahum Goldmann'ın fikri ile kurulan müze 1978 yılında hizmete açılmış. Yahudi halkının 4.000 yıllık hikayesini; geçmiş, bugün ve gelecek olmak üzere üç farklı bölümde; resimler, materyaller ve dünya çapında çeşitli sinagogları temsil eden 21 adet model ile anlatıyor. Yahudi aile isimlerini, şecerelerini, Yahudi müziğini, filmlerini ve fotoğraflarını içeren benzersiz bir veri tabanı, Yahudi kimliğini güçlendirmede ve dünya çapında Yahudi mirasını sürdürmede önemli bir rol oynuyor. Kalıcı sergi, her biri Yahudi yaşamının belirli bir yönünü temsil eden altı bölüme ayrılmış. Bunlar; Aile, Topluluk, İnanç, Kültür, Milletler Arasında Yaşamak ve Zion'a Dönüş. Müzede anlatılan bu manevi değerler, dünyanın dört bir yanına dağılmış Yahudilerin benzersiz geleneklerini ve miraslarını korumalarını sağlamış. Zemin kattaki geniş lobi, Yahudi Sanatları ve Kültür Merkezi'ne ev sahipliği yapıyor. Yahudi cemaatleri, fotoğrafçılık, Yahudi ve İsrail sanatı gibi çeşitli konuların anlatıldığı geçici sergiler burada bulunuyor. Müze haftanın her günü açık ve giriş ücreti kişi başı 49 Şekel.

25. Safari Parkı (Safari Ramat Gan): Burası aslında şehir merkezinin dışında, Ramat Gan National Park içerisinde yer alan bir hayvanat bahçesi. Tek farkı oldukça büyük bir alanı kaplıyor olması, bu yüzden de adına zoo değil safari demişler. Dünyanın her şehrinde hayvanat bahçesi görebilirsiniz ancak burası diğerlerine kıyasla hapsedilen hayvanlar için bir nebze de olsa daha ferah, daha rahat diyebiliriz. Fil, zürafa, aslan, kaplan, ayı, orangutan, şempanze, zebra, gergedan gibi 83 farklı memeli türü, 130 kümes hayvanı türü ve yılan, komodo ejderi, timsah gibi 25 sürüngen türü dahil olmak üzere 1.600'den fazla hayvana ev sahipliği yapıyor. 250 dönümlük arazisi ile Orta Doğu'nun en büyük hayvanat bahçesi olma unvanına sahip. Giriş ücreti kişi başı 50 Şekel.

Tel Aviv Şehrinde Katılabileceğiniz Aktiviteler;

1. Hop-on Hop-off ile Şehir Turu: Şehri keşfetmenin en eğlenceli ve en zahmetsiz yöntemlerinden birisi, üstü açık otobüsler ile yapılan turlar. Tabii bu tur sadece yüzeysel bir gezi sunuyor. Dilerseniz online olarak dilerseniz de otobüs kaptanlarından biletinizi alıyorsunuz ve otobüse biniyorsunuz, kulaklığınızı takıp arkanıza yaslanıyorsunuz. Eğer böyle bir düşünceniz varsa şehre gelir gelmez bu otobüslere binin ve hiç inmeden şehir turu yapın ki gezilecek yerlerin birbirlerine olan mesafelerini ve konumlarını öğrenin. Hem de konforlu bir şekilde panoramik şehir turu yapmış olursunuz. Otobüs turu 2 saat sürüyor ve bilet ücreti 45 Şekel. Dan isimli şirket tarafından işletilen bu otobüslerin kalkış yeri ise Tel Aviv Eski Limanı, HaYarkon Caddesi girişi. Pek fazla olumlu yorum alan bir aktivite değil ama yine de katılmak isterseniz otobüsün kalkış yerinde bir süre beklemeyi göze almanız gerekiyor. Detayları <https://www.dan.co.il/eng/pages/1414.aspx> adresinden öğrenebilirsiniz.

Tel Aviv Hakkında Faydalı Bilgiler;

1- Öncelikle Tel Aviv'e gitmek için İsrail Vizesi almanız gerekiyor. Eğer yeşil pasaportunuz varsa 180 gün içerisinde 90 günü aşmamak kaydıyla vizeden muafsiniz yani vize almaya ihtiyacınız yok. İsrail Vizesini nasıl alacağınızı uzun uzun yazmama gerek yok. Yapacağınız işlemler çok basit; <https://embassies.gov.il/istanbul/ConsularServices/Pages/Vize%20Hizmetleri.aspx> adresini tıklayacaksınız, burada bulunan vize başvuru formunu indirerek eksiksiz dolduracaksınız, yine bu adreste yazılı evrakları eksiksiz temin edeceksiniz, evraklarınız ve pasaportunuz ile birlikte İstanbul/Levent Yapı Kredi Plaza C Blok'ta bulunan İsrail Başkonsolosluğuna gidecek ve görevlilerin yönlendirmeleri ile evraklarınızı teslim edeceksiniz. Burada görevli sizinle Türkçe olarak kısa bir mülakat yapacak ve yanınızda silah veya bomba var mı? gibi absürt sorular soracak. Sorulara ciddiyetle cevap vermenizi öneririm. Başvuruyu yaptıktan sonra size bir fiş verilecek, bu fişi kaybetmeyin çünkü pasaportunuzu bu fiş ile teslim alacaksınız. İsrail Vizesi başvurusu 5-7 gün içerisinde sonuçlanıyor, dilerseniz şahsen dilerseniz de aracı firma ile başvuru yapabilirsiniz. Size verilen fiş ile herhangi birisi gidip pasaportunuzu teslim alabilir. Eskiden İsrail Vizesini talep olması halinde pasaporta değil, farklı bir kağıda basıp veriyorlarmış ancak artık böyle bir uygulama yok, her halükarda vizeniz pasaportunuza basılıyor. Eskiden öyle yapılmasının sebebi ise İsrail'in; İran, Libya, Suriye, Kuveyt, Lübnan, Suudi Arabistan, Sudan ve Yemen ile olan problemlerinden dolayı bu ülkelere ziyaret yapacak kişilerin girişte zorluk çekmemesi. Artık Suudi Arabistan ile bir problemleri yok, pasaportunuzda İsrail Vizesi varsa Suudi Arabistan'a girebilir veya tam tersini yapabilirsiniz. En büyük sorun Lübnan ve İran ile. Bu iki ülke, pasaportunda İsrail Vizesi olanları %95 kapıdan geri çeviriyor. Girmeyi başarabilen yok mu? Elbette var ama bin bir sorgu ve sualle. Aynı durum tam tersi için de geçerli; pasaportunda Lübnan ve İran damgası olanlar, İsrail'e gittiklerinde saatler sürecekleme ve sorguya hazır olmalılar. Özetle İsrail Vizesi almak çok kolay ve daha da güzeli; tamamen ücretsiz! İsrail Vizesi için aracı firma kullanmazsanız hiçbir şekilde ücret ödemiyorsunuz ki zaten böyle kolay bir vize için de aracı firma kullanmanıza gerek yok!

2- Konu İsrail olunca akla ilk önce güvenlik geliyor. Türkiye'den Amerika, İngiltere ve İsrail'e gidecek olan uçakların bekleme salonlarında uçağa binmeden önce ek bir güvenlik araması oluyor. Çantalar boşaltılıyor, numuneler alınıp teste sokuluyor ve kapsamlı bir üst araması yapılıyor. İsrail'e giderken küçük bir çanta ile gitmenizi öneririm çünkü hem Türkiye'den çıkarken, hem İsrail'e girerken hem de İsrail'den çıkarken komple boşaltacaksınız. Türkiye'den çıktınız ve Tel Aviv Ben Gurion Uluslararası Havalimanı'na indiniz ve pasaport kontrol noktasına geldiniz; burada daha pasaport kontrolüne girmeden dahi görevliler gözlerine kestirdiklerini pasaport sırasından ayırıp sorgu yapılan odaya götürmeye başlıyor. Bu muamele özellikle Orta Doğu, Afrika ve Türkiye'den gelen uçakların yolcularına yapılıyor. Beni pasaport sırasından ayırmadılar ve görevliye pasaportumu uzattım. Sorular şöyle; Ziyaret maksadınız nedir? Kaç gün kalacaksınız? Hangi şehirlere gideceksiniz? Filistin tarafına

gececek misiniz? Nerede konaklayacaksınız? Burada arkadaşınız veya akrabanız var mı? Filistin’de tanıdığınız var mı? Sorulara sakın, soğukkanlılıkla cevap vermelisiniz. Ben Tel Aviv ve Kudüs’e gideceğimi söyledim, diğer soruları da cevapladım ve “İsrail’e hoş geldiniz, umarım eğlenirsiniz” temennisi ile pasaportumu teslim alıp yola koyuldum. Benim geldiğim uçağın neredeyse 1/3’ini sorgu odasına götürdüler ama onların da muhtemelen hepsi sorgunun ardından ülkeye alınmıştır çünkü bu insanlar zaten İsrail’e vize alarak geliyor.

3- İsrail’de gezdiniz ve artık dönüş vakti. Havalimanına geldiğinizde ilk önce güvenlik kontrol noktasına gitmeniz ve çantanızı aratmanız gerekiyor. Burada zaten sıraya giren yolcuları göreceksiniz. Çantanız arandıktan sonra size bir etiket verilecek ve bu etiketle birlikte check-in bankosuna gideceksiniz. Siz güvenlik noktasında sıra beklerken yanınıza bir görevli gelecek ve sizinle mülakat yapacak. Sorular şöyle; İsrail’de kaç gün kaldınız? Hangi şehirlere gittiniz? Filistin tarafına geçtiniz mi? Daha önceden tanıdığınız Filistinli var mı? Size silah, bomba, zarf, belge vs. veren oldu mu? Burada herhangi bir eğitim aldınız mı? Aynı şekilde bu sorulara da sakinliğinizi koruyarak cevap vermeniz gerekiyor. Ben sırada beklerken görevli yanıma geldi ve pasaportumu istedi, pasaportumun sayfalarını çevirirken bir taraftan da bu soruları yöneltti. Pasaportumda Ürdün kaşesini görünce; Ürdün’e ne zaman gittin? Neden gittin? Kaç gün kaldın? Hangi şehirlerini gördün? gibi sorular sordu. Sorulara cevap verdim ama ikna olmadı ve amirini çağırdı, beni sıradan ayırdılar ve tek başıma yeniden sorgu yaptılar. Yine sorulara soğukkanlılıkla cevap verdim, pasaportumu götürdüler ve inceleyip geri getirdiler. Daha sonra “kusura bakmayın vaktinizi aldık” deyip pasaportumu iade ettiler. Ben de güvenlik kontrolümü yaptırıp check-in bankosuna geçtim. Check-in yapıldıktan sonra uçağa binmeden önce çantalar yine didik didik ediliyor ve herhangi bir sorun yoksa uçağa öyle biniyorsunuz. Ülkeye girerken verilen fişi kaybetmeyin çünkü girerken bu fişi isteyebiliyorlar.

4- Tel Aviv’de güvenlik ile alakalı herhangi bir endişeniz olmasın. Eğer Hamas’ın intihar saldırılarından birisine denk gelmezseniz, muhtemelen başınıza hiçbir olay gelmeden Türkiye’ye sağ salim dönmüş olursunuz. Tel Aviv sokaklarında Kudüs’te olduğu gibi öyle her köşe başında elinde uzun namlulu silahlar ile bekleyen asker veya polisler yok. Zaten Tel Aviv’de böyle bir tedbire gerek yok çünkü güvenlik büyük oranda istihbari faaliyetler ile sağlanıyor. Buna rağmen şehirde gasp, kapkaç, yankesicilik, dolandırıcılık gibi suçların görülme oranı Avrupa şehirlerinden çok daha az diyebiliriz. Eğer başınıza bir iş gelirse, polisten yardım istemekten çekinmeyin. Olur da tam tersi durum yaşanır ve herhangi bir İsraili vatandaş veya polisle sorun yaşarsanız; sakın kalmanızı ve mümkün olduğunca polislerin suyuna gitmenizi öneririm çünkü yapacağınız her atar, sizi mahpushaneye bir adım daha yaklaştırır. Tel Aviv, günün her saati güvenli olan bir şehir yani gece yarısı dahi sokaklarda içiniz rahat bir şekilde yürüebilirsiniz.

5- Tel Aviv dünyanın en pahalı 10 şehirden birisi. Konaklama, yeme-içme, ulaşım, alışveriş, gece hayatı. Hepsi cep yakıyor. Eğer düşük bütçeli bir seyahat planlıyorsanız; konaklamayı hostelde yapmanızı, kendi yemeğinizi pişirmenizi, suyu sebillerden doldurmanızı ve gece hayatına çok fazla takılmamanızı öneririm. Ben hostelde konakladım, kahvaltı ve akşam yemeğini genellikle hostelde yedim, suyum hazır almayıp dışarıdan doldurdum, alışverişlerimi marketten yaptım ve gece hayatına takılmadım. E hal böyle olunca çok küçük bir bütçe ile seyahatimi tamamlamış oldum. Sizin maddi durumunuz iyiye, bütçe konusunda herhangi bir öneriye ihtiyacınız yok. Özellikle tezgahlardan yapacağınız alışverişlerde pazarlık yapmayı unutmayın.

6- Kendi tecrübelerime dayanarak söylemeliyim ki; Tel Aviv’de ATM’den para çekmek kesinlikle Exchange Office’lerde para çevirmekten çok daha hesaplı. Döviz büroları çok fazla komisyon alıyor. Bankaları söylemiyorum bile, kesinlikle bankadan çevirmeyin. Eğer paranız kartınızda ise direkt ATM’den Şekel (NIS) olarak çekin, yanınızda Dolar veya Euro getirmişseniz de Google’a “Tel Aviv Exchange Money” yazdığınızda bütün döviz bürolarını görebilirsiniz. Döviz bürosu bulamazsanız

otobüs terminalinde paranızı çevirebilirsiniz. İhtiyacınız kadar para çevirin çünkü ülkeden ayrılırken tekrar çevirdiğinizde yine komisyon ödeyeceksiniz. Ülkeye indiğinizde havaalanında göreceğiniz döviz bürosundan küçük bir miktar çevirip, kalanını şehir merkezinde çevirin çünkü havalimanının komisyonu daha fazla ve kuru daha düşük. Dedğim gibi, havalimanında göreceğiniz ATM'lerden direkt ŞEKEL olarak çekmenizi tavsiye ederim.

7- Yine kendi tecrübelerime dayanarak söylüyorum; bana göre kesinlikle Yahudiler, Müslümanlardan daha dürüst. Havalimanından çıktım ve Kudüs'e gitmek için servise bindim. Servis bir Müslümana ait. Ne kadar ödeyeceğimi sordum ve otelin kapısına kadar bırakmasını istedim. Kudüs'e vardığımızda hem beni otelin yeri uzak diye çarşı bölgesinde indirdi, hem de zorla anlaştığımızda daha fazla para istedi. Aynı şekilde Kudüs'ün Müslüman mahallesinde alışveriş yaptığım esnaflar da her seferinde kazıklamaya çalıştı, oysa Yahudi mahallesindeki esnaflar malın ederi neyse pazarlıksız o fiyatı söyledi. Demem o ki; Müslümanlarla alışveriş yapacağınız zaman çok dikkatli ve uyanık olun.

8- Tel Aviv'de İngilizce bilme oranı oldukça yüksek. Şehrin büyük çoğunluğu İngilizce biliyor yani dil konusunda herhangi bir zorluk yaşamayacaksınız. Eğer herhangi bir anlaşmazlık olursa, birilerinden yardım istemekten çekinmeyin. İsraililer oldukça yardımsever, cana yakın insanlar, hemen yardımcı olurlar. Türk olmanız fark etmez, her şekilde ellerinden geleni yaparlar. Zaten İsraililerin Türklerle bir problemi yok, problemler hükümetler arasında.

9- Yahudilik inancına göre tanrı dünyayı 6 günde yaratmış ve 7. günü dinlenmeye ayırmış. İşte bu 7. gün olan Cumartesi, İsrail'de Şabat (Shabat) denilen mübarek gün. Müslümanlar için Cuma, Hristiyanlar için Pazar ve Yahudiler için de Cumartesi günü kutsal. Şabat; Cuma günü saat 16.00'da başlıyor ve Cumartesi saat 19.00'a kadar devam ediyor. Bu sürede toplu ulaşım araçları çalışmıyor ve dükkanlar açılmıyor. Şirketler ve devlet kurumları zaten hafta sonu tatilinde oluyor. Dindar Yahudiler bu zaman zarfını ya evlerinde ya da Sinagoglarda dua ederek geçiriyor. Hasidik ve Haredi gibi katı Yahudi mezheplerine mensup olanlar genelde Kudüs'te yaşadıkları için Şabat'ın gündelik yaşama etkisini Kudüs'te çok daha net gözlemleyebilirsiniz. Tel Aviv modern bir şehir, bu yüzden Şabat çok fazla hissedilmiyor. Yine de özellikle market alışverişlerinizi bu güne bırakmayın derim. Taksiler çalışıyor, havalimanına gideceğiniz gün Şabat'a denk gelirse tedirgin olmayın.

10- Tel Aviv'de çok fazla zaman geçirecekseniz, toplu taşıma kullanacaksanız ya da tüm müzelere girmek istiyorsanız şehir kartı alabilirsiniz. **Israel Pass Card** denilen bu şehir kartı ile; müzelere ve galerilere %40 indirimli girebilir, yürüyüş turlarına ücretsiz olarak katılabilir, anlaşmalı olan oteller, pansiyonlar ve dairelerde indirimli olarak konaklayabilir, restoran ve kafelerde indirim alabilir, anlaşmalı ticari taksilerden, rent a car ofislerinden ve bisiklet kiralama ofislerinden indirim sağlayabilir ayrıca anlaşmalı gece kulüplerinden de indirim kazanabilirsiniz. Özellikle milli parklara ve doğa rezervlerine (örneğin, Masada, En Gedi, Caesarea, Qumran) girmeyi düşünüyorsanız bu kartı mutlaka almalısınız. Fiyatlar şöyle; 3 ulusal parka ücretsiz giriş imkanı sağlayan kartlar 78 Şekel, 6 ulusal parka ücretsiz giriş imkanı sağlayan kartlar 110 Şekel ve tüm ulusal parklara ücretsiz giriş imkanı sağlayan kartlar 150 Şekel. Bu kartı satın alabileceğiniz yerler ise; Ben-Gurion Airport Terminal 3, Ramon Airport Arrivals Hall, Jerusalem (Kudüs) Hanevi'im Street Abraham Hostel ve Tel Aviv Levontin Street Abraham Hostel. Dilerseniz <https://www.israelpass.biz/> adresini tıklayarak bu kartı online olarak da satın alabilirsiniz.

11- İsrail'e vize ile seyahat ediliyor ama pasaport polisi yine de dönüş biletinizi, konaklama rezervasyonunuzu ve yeteri kadar paranızın olup olmadığını görmek isteyebiliyor. Dönüş biletinizi ve rezervasyon çıktısını mutlaka yanınızda bulundurun. İsrail polisi özellikle Türk vatandaşlarına karşı bazen agresif davranabiliyor, sordukları sorulara cevap verirken sakinliğinizi koruyun. Vize alıp gitmişsiniz, her türlü o giriş kaşesini basacak ama basmadan önce biraz canınızı sıkmak isteyebilir.

12- Toplu taşıma kullanmanıza gerek yok ama illa kullanmak isterseniz Rav Kav denilen ulaşım kartını satın almanız gerekiyor. Rav Kav Card, içine para yüklenerek kullanılıyor. Hem otomatlardan hem de gişelerden kartınıza para yüklemesi yapabilirsiniz.

13- Yaz aylarında şehirde adeta cehennem sıcaklığı oluyor ama herhangi bir kafeye, müzeye veya restorana girdiğinizde sıcaklığı çok fazla hissedeceğinizi düşünmüyorum çünkü her yerde klima var. Öğle saatlerinde dışarıda kalmamanızı, denize girmemenizi veya uzun kollu bir kıyafet giymenizi öneririm.

14- Bilet alacağınız yerlerde öğrenci indirimini istemeyi unutmayın. Isic kartınız yanınızda olsun yoksa Türkiye öğrenci kimliğinizi kullanın. Biletler pahalı, bu yüzden seyahatinizin ekonomik hale gelmesini istiyorsanız her türlü fırsatı değerlendirmek zorundasınız.

15- Suyu musluktan içmeyin derim çünkü suyun kontamine olma ihtimali yüksek. Ya dışarıda gördüğünüz çeşmelerden doldurun ya da şişe su satın alın.

16- Çantanızı bırakmak isterseniz; garda ve terminalde bulunan kilitli dolaplara bırakabilirsiniz. Aynı şekilde konaklama yapacağınız yerin emanet dolaplarını da kullanabilirsiniz.

17- Müzelerde, kafelerde ve restoranlarda wi-fi var, internet ile alakalı bir problem yaşayacağınızı düşünmüyorum. Turistler için satılan sim kartlardan almak isterseniz; Cellcom, Partner (eski adı Orange) Pelephone firmalarında ait pre-paid kartlar; havaalanı içerisinde yer alan ofiste ayrıca Rotschild Bulvarı ve diğer turistik caddeler üzerinde yer alan mağazalarda satılıyor. Havalimanından almanızı tavsiye etmem çünkü fiyatlar neredeyse iki katı pahalı. İnternet paketleri 2-15 GB arası ve fiyatlar da internet paketine göre 40-80 Şekel arası değişiyor.

18- Tel Aviv’de dışarıda sabahlayabilir miyiz diye sorarsanız; risk almaya değmez derim. Mutlaka bütçenize uygun bir hostel bulursunuz. 24 saat açık yer bulmak çok zor, bu yüzden gitmeden önce kalacak yerinizi mutlaka ayarlayın.

19- Eğer prepaid sim card satın almayacaksınız, çevrimdışı navigasyon uygulamaları ile aradığınız her yeri kolayca bulabilirsiniz. Tabelaların büyük çoğunluğu İbranice yazılmış ama yine de herhangi bir zorluk yaşamayacaksınız. Benim favori çevrimdışı navigasyon uygulamam olan Citymaps2go Tel Aviv’de müthiş çalışıyor. Bu uygulama ile bulamayacağınız yer yok, tek yapmanız gereken Tel Aviv’e gitmeden önce uygulama içerisinden şehrin haritasını indirmek.

20- Pasaportunuz her daim yanınızda olsun derim. Eğer pasaportu almıyorsanız bile en azından kimlik sayfasının ve vize sayfasının fotokopilerini yanınızda bulundurun derim. Aksi takdirde polis durdurduğu zaman sorun yaşayabilirsiniz.

21- Tel Aviv’e bahar veya yaz aylarında giderseniz mutlaka bisiklet veya elektrikli scooter kiralayın derim. Tel Aviv genel olarak düz bir şehir ve her yerde bisiklet yolu var. Zaten gittiğinizde göreceksiniz; arabadan çok bisiklet ve elektrikli scooter kullanılıyor. İstanbul’da “Martı” olarak hizmete sunulan elektrikli scooterlar Tel Aviv’de uzun yıllardır var ve oldukça da popüler. Bird, Lime ve Wind olmak üzere üç farklı scooter şirketi var ancak bunların ilki ve en büyüğü Bird. Kullanımı şöyle; telefonunuza Bird isimli scooter uygulamasını indirip kuruyorsunuz, uygulama içindeki haritadan size en yakın scooterın nerede olduğunu buluyorsunuz, scootera binip uygulamada çıkan kare kodu okutuyorsunuz ve çalışmaya başlıyor. Başlangıç ücreti 5 Şekel ve her dakika 0.5 Şekel ekleniyor, yani ücretlendirme dakika hesabı oluyor. İşiniz bittiğinde de istediğiniz herhangi bir yere bırakıp yolunuza devam ediyorsunuz. Ödeme kredi kartı ile oluyor ve bazı yerlerde araç trafiğine dahil olduğu için kullanacakların geçerli bir ehliyetinin olması gerekiyor, yani 18 yaşından küçüklerin kullanması yasak.

22- Tel Aviv, dünya üzerinde LGBT üyesinin en fazla olduğu şehirlerden birisi, hatta Tel Aviv için "Orta Doğu'nun Eşcinsel Başkenti" deniliyor. Kentte lezbiyen, eşcinsel, biseksüel ve transgender topluluklar hoş görülüyor. Ocak 2008'de Tel Aviv belediyesi, kentin ilk LGBT Topluluk Merkezi'ni açarak tüm LGBT işlerinin tek bir çatı altından yürütülmesini sağlamış. Aralık 2008'de Tel Aviv, eşcinsel ve lezbiyen atletlerden oluşan bir spor takımı kurmuş ve Kopenhag'da 2009 yılında düzenlenen oyunlara bu sporcularla katılmış. Bunların yanında Tel Aviv'de her yıl LGBT Film Festivali düzenleniyor. Eytan Fox'un 2006 yılında gösterime soktuğu The Bubble filminde Tel Aviv'in LGBT kesimi ayrıntılı olarak yer alıyor. Tıpkı Bangkok gibi Tel Aviv'de de eşcinseller toplumun her kesiminde ve her meslek dalında karşınıza çıkıyor. Hilton Otel'in hemen önünde göreceğiniz plajın bir bölümü sadece eşcinseller tarafından kullanılıyor.

*Kaç gün kalınmalıdır diye sorarsanız; her yerini göreyim diyenler için 5 gün, önemli yerleri göreyim diyenler için 4 gün yeterli olacaktır.